

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

EUROSYSTEM

KONVERGENČNÁ SPRÁVA
MÁJ 2007

ÚVOD

ANALYTICKÝ RÁMEC

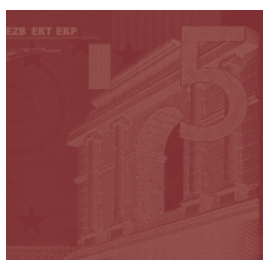
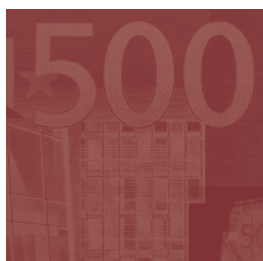
ZHRNUTIE ZA
JEDNOTLIVÉ KRAJINY

SK

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA

EUROSYSTÉM

V roku 2007
je vo všetkých
publikáciách ECB
použitý motív
z bankovky 20 eur.

KONVERGENČNÁ SPRÁVA MÁJ 2007

ÚVOD

ANALYTICKÝ RÁMEC

ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY

© Európska centrálna banka 2007

Adresa

Kaiserstrasse 29
60311 Frankfurt nad Mohanom
Nemecko

Poštová adresa

European Central Bank
Postfach 16 03 19
60066 Frankfurt am Main
Germany

Telefón

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Fax

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

Všetky práva vyhradené.

*Reprodukovanie na vzdelávacie
a nekomerčné účely je povolené
s uvedením zdroja.*

*Preklad zabezpečila Európska centrálna
banka v spolupráci s Národnou bankou
Slovenska. Závazným je originálne
anglické znenie.*

*Redakčná uzávierka údajov uvedených
v tejto správe bola 26. apríla 2007.*

ISSN 1725-9452 (tlačená verzia)
ISSN 1725-9665 (online verzia)

OBSAH

1 ÚVOD	5
2 ANALYTICKÝ RÁMEC	
2.1 Hospodárska konvergencia	7
2.2 Zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov so zmluvou	14
3 ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY	
3.1 Cyprus	27
3.2 Malta	29
SLOVNÍK POJMOV	33

OBSAH

POUŽITÉ SKRATKY

KRAJINY

BE	Belgicko	LU	Luxembursko
BG	Bulharsko	HU	Maďarsko
CZ	Česká republika	MT	Malta
DK	Dánsko	NL	Holandsko
DE	Nemecko	AT	Rakúsko
EE	Estónsko	PL	Poľsko
IE	Írsko	PT	Portugalsko
GR	Grécko	RO	Rumunsko
ES	Španielsko	SI	Slovinsko
FR	Francúzsko	SK	Slovensko
IT	Taliansko	FI	Fínsko
CY	Cyprus	SE	Švédsko
LV	Lotyšsko	UK	Spojené kráľovstvo
LT	Litva		

OSTATNÉ

BIS	Banka pre medzinárodné zúčtovanie
BPM5	Príručka platobnej bilancie MMF (5. vydanie)
CPI	index spotrebiteľských cien
ECB	Európska centrálna banka
EDP	(excessive deficit procedure) postup pri nadmernom deficite
EER	(effective exchange rate) efektívny výmenný kurz
EMI	Európsky menový inštitút
ERM	(exchange rate mechanism) mechanizmus výmenných kurzov
ESA 95	Európsky systém účtov 1995
ESCB	Európsky systém centrálnych bánk
EÚ	Európska únia
EUR	euro
HDP	hrubý domáci produkt
HICP	(harmonised index of consumer prices) harmonizovaný index spotrebiteľských cien
HMÚ	Hospodárska a menová únia
MMF	Medzinárodný menový fond
MOP	Medzinárodná organizácia práce
NCB	národná centrálna banka
OECD	Organizácia pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj
PFI	peňažná finančná inštitúcia
PPI	index cien výrobcov

V súlade s praxou Spoločenstva sú členské štáty EÚ v tejto správe zoradené v abecednom poradí podľa ich názvov v národných jazykoch.

I ÚVOD

I ÚVOD

Euro bolo zavedené 1. januára 1999. Do dnešného dňa euro v súlade s požiadavkami zmluvy prijalo 13 členských štátov Európskej únie (EÚ), naposledy to bolo Slovinsko 1. januára 2007. V súčasnosti, po rozšírení EÚ v rokoch 2004 a 2007, sa 14 členských štátov ešte v plnej miere nezapojilo do Hospodárskej a menovej únie (HMÚ) a euro zatiaľ nezaviedlo.

Táto Konvergenčná správa bola vypracovaná na základe žiadosti o hodnotenie, ktorú predložili 13. februára 2007 Cyprus a 27. februára 2007 Malta. Vypracovaním tejto správy Európska centrálna banka (ECB) plní požiadavku stanovenú v článku 122 ods. 2 v nadväznosti na článok 121 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „zmluva“) minimálne raz za dva roky alebo na žiadosť členského štátu, pre ktorý platí výnimka, podľa Rade Európskej únie (ďalej len „Rada EÚ“) správu „o pokroku, ktorý členské štáty dosiahli pri plnení záväzkov týkajúcich sa dosiahnutia hospodárskej a menovej únie“. Rovnaký mandát bol zverený aj Európskej komisii, pričom obidve správy sa predkladajú Rade EÚ súbežne.

ECB túto správu vypracovala na základe rámca použitého v prechádzajúcich konvergenčných správach. V prípade dvoch uvedených krajín hodnotí, či dosiahli vysoký stupeň udržateľnej hospodárskej konvergenencie, či je vnútroštátna legislatíva zlučiteľná so zmluvou a či sú splnené zákonné požiadavky na to, aby sa ich národné centrálné banky stali neoddeliteľnou súčasťou Eurosystemu.

Hodnotenie procesu hospodárskej konvergenencie vo veľkej miere závisí od kvality a integrity použitých štatistických údajov. Zostavovanie a vykazovanie štatistík, najmä štatistík verejných financií, nesmie byť ovplyvnené politickými motívmi. Členské štáty by mali kvalitu a integritu svojich štatistík považovať za prioritnú záležitosť a zabezpečiť, aby sa pri ich zostavovaní používal primeraný systém kontroly a bilancovania, a aby sa v oblasti štatistiky dodržiavali minimálne štandardy.

Tieto štandardy majú posilniť nezávislosť, integritu a zodpovednosť národných štatistických úradov a pomôcť zvýšiť dôveru v kvalitu rozpočtových štatistík (štatistická príloha).

Táto konvergenčná správa má nasledujúcu štruktúru. V kapitole 2 je opísaný rámec hodnotenia hospodárskej a právnej konvergenencie. Kapitola 3 obsahuje zhrnutia za jednotlivé krajiny s hlavnými výsledkami hodnotenia hospodárskej a právnej konvergenencie. V kapitole 4 je uvedené podrobnejšie hodnotenie stavu hospodárskej konvergenencie v každom z týchto dvoch členských štátov a prehľad štatistickej metodiky ukazovateľov stavu konvergenencie. A napokon, kapitola 5 hodnotí zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov predmetných členských štátov vrátane štatútov ich národných centrálnych bánk s článkami 108 a 109 zmluvy a so Štatútom Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB).

2 ANALYTICKÝ RÁMEC

2.1 HOSPODÁRSKA KONVERGENCIA

Pri analýze stavu hospodárskej konvergenencie v dvoch hodnotených členských štátoch ECB používa jednotný analytický rámec, ktorý aplikuje na každú krajinu samostatne. Jednotný rámec vychádza, po prvé, z ustanovení zmluvy týkajúcich sa cenového vývoja, pomeru rozpočtového schodku, pomeru dlhu, výmenného kurzu, dlhodobých úrokových mier a ďalších relevantných faktorov a z uplatňovania týchto ustanovení ECB. Po druhé, vychádza z viacerých dopĺňajúcich spätných a výhľadových hospodárskych ukazovateľov, ktoré sa pri podrobnejšom hodnotení udržateľnosti konvergenencie považujú za užitočné. Boxy 1 až 4 obsahujú stručné zhrnutie príslušných ustanovení zmluvy a podrobnejšie opisujú metodiku, ktorou sa pri uplatňovaní týchto ustanovení ECB riadi.

V záujme zabezpečenia kontinuity a dodržania zásady rovnakého zaobchádzania táto správa vychádza zo zásad vymedzených v predchádzajúcich správach ECB (predtým Európskeho menového inštitútu). Ide najmä o viacero základných zásad, ktoré ECB uplatňuje pri aplikácii konvergenčných kritérií. Po prvé, jednotlivé kritériá sa interpretujú a aplikujú presne vymedzeným spôsobom. Pritom sa vychádza z toho, že hlavným zmyslom kritérií je zabezpečiť, aby sa členmi eurozóny stali len tie členské štáty, ktoré dosiahli hospodárske podmienky prispievajúce k udržaniu cenovej stability a koherentného vývoja eurozóny. Po druhé, konvergenčné kritériá tvoria ucelený a navzájom prepojený systém a musia byť splnené všetky. Zmluva kladie všetky kritériá na rovnakú úroveň a hierarchicky ich nečlení. Po tretie, konvergenčné kritériá musia byť splnené na základe aktuálnych údajov. Po štvrté, konvergenčné kritériá treba aplikovať konzistentne, transparentne a zrozumiteľne. Okrem toho sa opätovne zdôrazňuje, že konvergenca sa musí dosahovať trvalým spôsobom, nielen v danom čase. Preto sa hodnotenie krajín zameriava na udržateľnosť konvergenencie.

Z tohto hľadiska sa hospodársky vývoj jednotlivých krajín sleduje spätne, spravidla za obdobie uplynulých desiatich rokov. Takýto pohľad umožňuje lepšie rozhodnúť, či a v akej miere je dosiahnutý stav skutočne dôsledkom štrukturálnych zmien, a následne kvalitnejšie posúdiť udržateľnosť hospodárskej konvergenencie.

Ďalej sa v primeranej miere hodnotí aj perspektíva ďalšieho vývoja. V tejto súvislosti sa osobitná pozornosť venuje skutočnosti, že udržateľnosť priaznivého hospodárskeho vývoja rozhodujúcim spôsobom závisí od vhodných a trvalých systémových reakcií na súčasné a budúce problémy. Celkovo sa zdôrazňuje, že zabezpečenie udržateľnosti ekonomickej konvergenencie závisí tak od dosiahnutia zdravého východiskového stavu, ako aj od postupov uplatňovaných po prijatí eura.

Jednotný rámec sa aplikuje individuálne na oba hodnotené členské štáty. Výsledky hodnotenia hospodárskych predpokladov členských krajín sa podľa ustanovení článku 121 zmluvy majú posúdiť osobitne pre každú krajinu.

Dňom uzávierky štatistických údajov uvedených v tejto konvergenčnej správe bol 26. apríl 2007. Štatistické údaje použité pri aplikácii konvergenčných kritérií poskytla Európska komisia (pozri aj štatistickú prílohu, tabuľky a grafy), v prípade dlhodobých úrokových mier tieto údaje poskytla Komisia v spolupráci s ECB. Údaje o konvergencii v oblasti cenového vývoja a vývoja dlhodobých úrokových mier sú za obdobie do marca 2007, čo je posledný mesiac, za ktorý sú dostupné údaje o HICP. V prípade mesačných údajov o výmenných kurzoch sa v tejto správe hodnotí obdobie do marca 2007, pričom uzávierka denných údajov bola 26. apríla 2007. Údaje o rozpočtovej pozícii končia rokom 2006. Zohľadnili sa aj prognózy z rôznych zdrojov spolu s poslednými konvergenčnými programami členských štátov a ďalšie informácie, ktoré sa z hľadiska perspektívneho posúdenia udržateľnosti konvergenencie považovali za dôležité. Prognóza Európskej komisie z jari 2007, ktorá bola pri zostavovaní tejto správy

zohľadnená, bola vydaná 7. mája 2007. Rada guvernérov ECB túto konvergenčnú správu schválila 14. mája 2007.

Ustanovenia zmluvy týkajúce sa cenového vývoja a ich uplatňovanie ECB sú opísané v boxe 1.

So zámerom umožniť podrobnejšie hodnotenie udržateľnosti cenového vývoja sa priemerná miera inflácie HICP za hodnotené 12-mesačné obdobie od apríla 2006 do marca 2007 posudzuje z pohľadu vývoja cenovej stability v ekonomikách členských štátov za predchádzajúcich desať rokov. V tejto súvislosti

Box 1

CENOVÝ VÝVOJ

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 prvá zarážka zmluvy vyžaduje:

„dosiahnutie vysokého stupňa cenovej stability, ktorý vychádza z miery inflácie, ktorá sa približuje k miere inflácie najviac troch členských štátov, ktoré v cenovej stabilite dosahujú najlepšie výsledky.“

Článok 1 Protokolu o kritériách konvergencie, na ktorý sa odvoláva zmluva v článku 121, ustanovuje, že:

„kritérium cenovej stability uvedené v článku 121 ods. 1 prvej zarážke tejto zmluvy znamená, že členský štát si udržiava dlhodobú cenovú stabilitu a priemernú mieru inflácie vykazovanú v priebehu roka pred skúmaním, ktorá neprekračuje viac ako o 1,5 % miery inflácie maximálne troch členských štátov, ktoré dosiahli v oblasti cenovej stability najlepšie výsledky. Inflácia sa meria pomocou indexu spotrebiteľských cien na porovnateľnom základe, ktorý zohľadní rozdiely medzi vnútroštátnymi definíciami.“

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Na účely tejto správy uplatňuje ECB ustanovenia zmluvy nasledujúcim spôsobom:

- Po prvé, „priemerná miera inflácie vykazovaná v priebehu roka pred skúmaním“ sa určila ako zmena posledného dostupného dvanásť-mesačného priemeru HICP voči predchádzajúcemu dvanásť-mesačnému priemeru. Hodnotiacim obdobím tejto správy vo vzťahu k miere inflácie je teda obdobie od apríla 2006 do marca 2007.
- Po druhé, pasáž „maximálne tri členské štáty, ktoré dosahujú v oblasti cenovej stability najlepšie výsledky“, na základe ktorej sa definuje referenčná hodnota, sa aplikovala tak, že sa použil nevážený aritmetický priemer miery inflácie nasledujúcich troch krajín EÚ s najnižšou infláciou: Fínska (1,3 %), Poľska (1,5 %) a Švédsko (1,6 %). Priemerná miera inflácie je teda 1,5 % a referenčná hodnota, ktorá sa určila pripočítaním 1,5 percentuálneho bodu, je 3,0 %.

Inflácia sa zisťovala podľa indexu HICP, ktorý bol vytvorený na účely porovnateľného hodnotenia konvergencie v oblasti cenovej stability (pozri štatistickú prílohu). Na informáciu sú v štatistickej časti tejto správy uvedené údaje o priemernej miere inflácie v eurozóne.

sa pozornosť sústreďuje na orientáciu menovej politiky, najmä na to, či hlavným zámerom menových orgánov je dosahovanie a udržanie cenovej stability a ako k dosiahnutiu tohto cieľa prispievajú ostatné oblasti hospodárskej politiky. Okrem toho sa do úvahy berú aj vplyvy makroekonomického prostredia na dosahovanie cenovej stability. Cenový vývoj sa hodnotí z hľadiska situácie v oblasti dopytu a ponuky, pričom sa okrem iného kladie dôraz na faktory ovplyvňujúce jednotkové náklady práce a dovozné ceny. Napokon sa zvažuje aj trendový vývoj ostatných relevantných cenových indexov (napr. HICP bez nespracovaných potravín a energií, domáci CPI, CPI očistený o čisté

zmeny nepriamych daní, deflátor súkromnej spotreby, deflátor HDP a ceny výrobcov). Čo sa týka perspektívy budúceho vývoja, správa obsahuje aj predpokladaný vývoj inflácie v nadchádzajúcich rokoch vrátane prognóz významných medzinárodných inštitúcií a účastníkov trhu. Venuje sa tiež štruktúrnym otázkam, ktoré majú význam z hľadiska udržania prostredia podporujúceho cenovú stabilitu po zavedení eura.

Ustanovenia zmluvy týkajúce sa vývoja v rozpočtovej oblasti a ich uplatňovanie ECB spolu s procedurálnymi otázkami sú opísané v boxe 2.

Box 2

FIŠKÁLNY VÝVOJ

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 druhá zarážka zmluvy vyžaduje:

„udržanie stability stavu štátnych finančných prostriedkov, ktorý vychádza zo stavu štátneho rozpočtu, ktorý nevykazuje nadmerný deficit v zmysle článku 104 ods. 6.“

Článok 2 Protokolu o kritériách konvergencie, na ktorý sa odvoláva zmluva v článku 121, ustanovuje, že:

„kritérium stavu štátneho rozpočtu uvedené v článku 121 ods. 1 druhej zarážke znamená, že v čase vykazovania sa na členský štát nevzťahuje rozhodnutie Rady podľa článku 104 ods. 6 tejto zmluvy o existencii nadmerného deficitu.“

Článok 104 definuje postup pri nadmernom deficite. V zmysle článku 104 ods. 2 a ods. 3 Európska komisia pripraví správu, ak členský štát nespĺňa požiadavky rozpočtovej disciplíny a najmä:

- (a) ak pomer plánovaného alebo skutočného deficitu verejnej správy k hrubému domácomu produktu prekračuje referenčnú hodnotu (stanovenú v Protokole o postupe pri nadmernom deficite ako 3 % HDP), okrem prípadov:
- ak tento pomer podstatne klesol alebo ak sa neustále znižuje a dosahuje úroveň, ktorá sa približuje k referenčnej hodnote,
 - alebo ak prekročenie referenčnej hodnoty je len výnimočné alebo dočasné a tento pomer zostáva v blízkosti referenčnej hodnoty;

(b) ak pomer dlhu verejnej správy k hrubému domácomu produktu prekračuje referenčnú hodnotu (stanovenú v Protokole o postupe pri nadmernom deficite ako 60 % HDP), okrem prípadov, keď sa tento pomer dostatočne znižuje a uspokojujúcim tempom sa približuje k referenčnej hodnote.

Správa Komisie musí prihliadať aj na to, či deficit verejnej správy prekračuje investičné výdavky vlády, ako aj na všetky ostatné súvisiace faktory vrátane strednodobého výhľadu vývoja ekonomiky a rozpočtového hospodárenia členského štátu. Komisia môže vypracovať správu aj vtedy, ak sa aj napriek plneniu kritérií nazdáva, že v členskom štáte existuje riziko nadmerného deficitu. K správe Komisie sa vyjadruje Hospodársky a finančný výbor. V súlade s článkom 104 ods. 6 napokon Rada EÚ, na základe odporúčania Komisie, po posúdení prípadných pripomienok členského štátu a po celkovom zhodnotení rozhodne kvalifikovanou väčšinou, či v členskom štáte existuje nadmerný deficit.

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Na účely hodnotenia konvergencie ECB vyjadruje svoj názor na vývoj v rozpočtovej oblasti. Z hľadiska udržateľnosti ECB hodnotí kľúčové ukazovatele vývoja rozpočtového hospodárenia v období rokov 1997 až 2006, posudzuje perspektívu ďalšieho vývoja a možné problémy v oblasti verejných financií a zameriava sa na súvislosti medzi vývojom deficitu a vývojom dlhu.

Podľa článku 104 v prípade postupu pri nadmernom deficite nemá ECB na rozdiel od Komisie žiadnu formálnu úlohu. Správa ECB len konštatuje, či sa voči štátu uplatňuje postup pri nadmernom deficite.

Čo sa týka ustanovenia zmluvy o pomere dlhu prevyšujúcom 60 % HDP, ktoré stanovuje, že tento pomer sa má „dostatočne znižovať a uspokojujúcim tempom približovať k referenčnej hodnote“, ECB hodnotí predchádzajúci a budúci trend tohto pomeru.

Hodnotenie vývoja v rozpočtovej oblasti sa zakladá na údajoch zostavených podľa národných účtov v súlade s požiadavkami Európskeho systému účtov 1995 (pozri štatistickú prílohu). Väčšinu údajov predložených v tejto správe poskytla Komisia v apríli 2007. Údaje zahŕňajú výsledky rozpočtového hospodárenia za roky 1997 až 2006, ako aj prognózy Komisie na rok 2007.

Z hľadiska udržateľnosti verejných financií sa výsledky členských štátov v hodnotenom roku 2006 porovnávajú s výsledkami v uplynulých desiatich rokoch. Východiskom je hodnotenie vývoja pomeru dlhu sektora verejnej správy v tomto období a tiež faktorov ovplyvňujúcich tento pomer, teda rozdielu medzi nominálnym rastom HDP a úrokovými mierami, primárneho salda a úpravy vzťahu deficitu a dlhu. Takýto

prístup môže ponúknuť ďalšie poznatky o tom, do akej miery makroekonomické prostredie, a najmä kombinácia hospodárskeho rastu a úrokových mier ovplyvňuje dynamiku dlhu. Môže tiež poskytnúť bližší pohľad na výsledky snáh o rozpočtovú konsolidáciu odrážajúce sa v primárnom salde a na úlohu špecifických faktorov zohľadnených v úprave vzťahu deficitu a dlhu. Okrem toho správa sleduje aj štruktúru

dlhu verejnej správy, pričom sa zameriava najmä na podiel krátkodobého dlhu a podiel dlhu v cudzích menách, ako aj na ich vývoj. Porovnaním týchto dvoch ukazovateľov s aktuálnou výškou pomeru dlhu sa ukáže citlivosť rozpočtových sáld na zmeny výmenných kurzov a úrokových mier.

V ďalšom kroku sa hodnotí vývoj pomeru deficitu. V tejto súvislosti sa považuje za vhodné prihliadať na to, že ročná zmena pomeru deficitu danej krajiny je zvyčajne ovplyvňovaná rôznymi faktormi. Tieto vplyvy sa často členia na „cyklické“, ktoré sú reakciami deficitu na zmeny v hospodárskom cykle, a na „necyklické“, ktoré sa často považujú za výsledok štrukturálnych alebo trvalých zmien rozpočtovej politiky. Necyklické vplyvy, ktoré sú kvantifikované v tejto správe, sa však nemusia vždy v plnej miere považovať za výraz štrukturálnych zmien v rozpočtovom hospodárení, pretože zahŕňajú aj dopad strategických opatrení a špecifických faktorov,

ktoré majú na rozpočtové saldo iba dočasný vplyv. Správa tiež podrobnejšie sleduje predchádzajúci trend vývoja rozpočtových výdavkov a príjmov a načrtáva oblasti novej konsolidácie.

V otázke budúceho vývoja sa správa zaoberá rozpočtovými plánmi predmetných krajín a najnovšími prognózami Európskej komisie na rok 2007 a prihliada na strednodobú rozpočtovú stratégiu vyjadrenú v konvergenčnom programe. Okrem iného posudzuje aj plán na dosiahnutie strednodobého cieľa danej krajiny, ktorý predpokladá Pakt stability a rastu, ako aj výhľad vývoja pomeru dlhu z pohľadu súčasnej rozpočtovej politiky. V správe sa ďalej kladie dôraz na možné ťažkosti s udržaním rozpočtovej pozície v dlhodobom horizonte, najmä v súvislosti s otázkou financovania priebežných verejných systémov dôchodkového zabezpečenia v súvislosti s demografickými zmenami a vládnyimi garanciami.

Box 3

VÝVOJ VÝMENNÉHO KURZU

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 tretia zarážka zmluvy vyžaduje:

„sledovanie normálneho fluktuálneho rozpätia stanoveného mechanizmom výmenných kurzov Európskeho menového systému minimálne počas dvoch rokov bez devalvácie voči mene iného členského štátu“.

Článok 3 Protokolu o kritériách konvergenie, na ktorý sa odvoláva zmluva v článku 121, ustanovuje, že:

„kritérium účasti v mechanizme výmenných kurzov Európskeho menového systému, uvedené v článku 121 ods. 1 tretej zarážke tejto zmluvy, znamená, že členský štát dodržiaval normálne rozpätie, ako je stanovené mechanizmom výmenných kurzov Európskeho menového systému, bez výrazného napätia minimálne dva predchádzajúce roky pred preskúmaním. Osobitne v tomto období členský štát z vlastného podnetu nedevalvoval bilaterálny výmenný kurz svojej meny voči mene ktoréhokoľvek iného členského štátu.“

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Čo sa týka stability výmenného kurzu, ECB zisťuje, či bola krajina účastníkom mechanizmu ERM II (ktorý v januári 1999 nahradil mechanizmus ERM) aspoň dva roky pred hodnotením bez toho, aby to vyvolalo výrazné tlaky na menu, a najmä, či nedošlo k devalvácii meny voči euru. V prípade kratšej účasti v ERM II sa v správe opisuje kurzový vývoj v dvojročnom referenčnom období, rovnako ako v predchádzajúcich správach.

Hodnotenie stability výmenného kurzu voči euru sa zameriava na to, či sa výmenný kurz pohybuje v blízkosti centrálnej parity ERM II, pričom rovnako ako v minulosti sa súčasne zohľadňujú faktory, ktoré mohli viesť k zhodnoteniu meny. Z tohto hľadiska šírka fluktuatívneho pásma v ERM II nemá vplyv na hodnotenie plnenia kritéria stability výmenného kurzu.

Otázka absencie „výrazného napätia“ sa spravidla posudzuje na základe: i) hodnotenia veľkosti odchýlok výmenného kurzu od centrálnej parity voči euru v ERM II; ii) ukazovateľov, akými sú volatilita výmenného kurzu voči euru a jej vývoj a diferenciály krátkodobej úrokovej miery voči eurozóne a ich vývoj a iii) úlohy, ktorú zohrávajú devízové intervencie.

Všetky bilaterálne výmenné kurzy v hodnotenom období od mája 2005 do apríla 2007 sú oficiálnymi referenčnými kurzami ECB (pozri štatistickú prílohu).

Ustanovenia zmluvy týkajúce sa vývoja výmenných kurzov a ich uplatňovanie ECB sú opísané v boxe 3.

Cyprus i Malta sú účastníkmi ERM II s účinnosťou od 2. mája 2005, pred finalizáciou tejto správy to teda bude niečo viac ako dva roky. Vývoj kurzu ich mien voči euru je uvedený za obdobie od 27. apríla 2005 do 26. apríla 2007 (t. j. do uzávierky údajov použitých v tejto správe). V období od 26. apríla 2007 do 14. mája 2007 (dátum finalizácie tejto správy) boli výmenné kurzy mien oboch krajín voči euru stabilné.

Okrem vývoja nominálneho výmenného kurzu voči euru správa stručne hodnotí aj udržateľnosť aktuálneho výmenného kurzu. Vychádza pritom z dlhodobejšieho vývoja dvojstranného reálneho a efektívneho výmenného kurzu, bežného, kapitálového a finančného účtu platobnej bilancie a čistej medzinárodnej investičnej pozície krajiny. Z hľadiska integrácie trhov sa hodnotí aj podiel eurozóny na celkovom zahraničnom obchode krajiny.

Ustanovenia zmluvy v oblasti vývoja dlhodobej úrokovej miery a ich uplatňovanie ECB sú opísané v boxe 4.

Box 4

VÝVOJ DLHODOBÝCH ÚROKOVÝCH MIER

1 Ustanovenia zmluvy

Článok 121 ods. 1 štvrtá zarážka zmluvy vyžaduje:

„stálosť konvergenencie dosiahnutej členským štátom a jeho účasti v mechanizme výmenných kurzov Európskeho menového systému, ktorá sa odráža v úrovniach dlhodobých úrokových mier“.

Článok 4 Protokolu o kritériách konvergenencie, na ktorý sa odvoláva zmluva v článku 121, ustanovuje, že:

„kritérium konvergenencie úrokových sadzieb, ako je uvedené v článku 121 ods. 1 štvrtej zarážke tejto zmluvy, znamená, že v priebehu jedného roka pred preskúmaním neprekročila priemerná dlhodobá nominálna úroková sadzba členského štátu viac ako o dve percentá úrokovú sadzbu tých troch štátov, ktoré v oblasti cenovej stability dosiahli najlepšie výsledky. Úrokové sadzby sa hodnotia na základe dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov, pričom sa prihliada na rozdielne definície v jednotlivých členských štátoch.“

2 Uplatňovanie ustanovení zmluvy

Na účely tejto správy uplatňuje ECB ustanovenia zmluvy nasledujúcim spôsobom:

- Po prvé, „priemerná dlhodobá nominálna úroková sadzba“ zaznamenaná „v priebehu jedného roka pred preskúmaním“ znamená dlhodobú úrokovú mieru, ktorá sa vypočíta ako aritmetický priemer za posledných dvanásť mesiacov, za ktoré sú dostupné údaje o HICP. Táto správa vychádza z referenčného obdobia od apríla 2006 do marca 2007.
- Po druhé, pasáž „najviac tri členské štáty, ktoré dosiahli v oblasti cenovej stability najlepšie výsledky“, podľa ktorej sa definuje referenčná hodnota, sa aplikuje tak, že sa použije nevážený aritmetický priemer dlhodobých úrokových mier tých istých troch krajín EÚ, podľa výsledkov ktorých sa určila referenčná hodnota kritéria cenovej stability (box 1). V období hodnotenom v tejto správe dlhodobé úrokové miery v týchto troch krajinách dosiahli 3,8 % (Švédsko), 3,9 % (Fínsko) a 5,3 % (Poľsko). Výsledkom je priemerná úroková miera 4,4 % a po pripočítaní dvoch percentuálnych bodov referenčná hodnota 6,4 %.

Úrokové miery sa hodnotia podľa dostupných harmonizovaných dlhodobých úrokových mier, ktoré boli vytvorené na účely hodnotenia konvergenencie (pozri štatistickú prílohu).

Ak za niektorú krajinu nie sú údaje o harmonizovanej dlhodobej úrokovej miere k dispozícii, uskutočňuje sa hlbšia analýza finančných trhov, pričom sa zohľadňuje úroveň verejného dlhu a iné relevantné ukazovatele, so zámerom posúdiť stálosť konvergenencie dosiahnutej členským štátom a jeho účasti v ERM II.

Ako už bolo uvedené, zmluva priamo požaduje, aby sa v úrovni dlhodobej úrokovej miery odzrkadľovala „stálosť konvergencie“. Z tohto dôvodu sa vývoj v hodnotenom období od apríla 2006 do marca 2007 posudzuje na pozadí vývoja dlhodobých úrokových mier v predchádzajúcich desiatich rokoch (alebo v období, za ktoré sú údaje dostupné) a podľa hlavných faktorov, ktoré boli príčinou rozdielov voči úrokovým mieram prevládajúcim v eurozóne.

Článok 121 ods. 1 zmluvy vyžaduje, aby správa zohľadnila aj niekoľko ďalších relevantných faktorov, a to „vývoj ECU, výsledky integrácie trhov, situáciu a vývoj na bežných účtoch platobných bilancií a vývoj jednotkových nákladov práce a iných cenových indexov“. Tieto faktory sa hodnotia v kapitole 4 v rámci jednotlivých vyššie uvedených kritérií. Vzhľadom na zavedenie eura 1. januára 1999 sa vývoj ECU už nehodnotí.

2.2 ZLUČITEĽNOSŤ VNÚTROŠTÁTNYCH PRÁVNÝCH PREDPISOV SO ZMLUVOU

2.2.1 ÚVOD

Článok 122 ods. 2 zmluvy vyžaduje, aby ECB (a Komisia) podali Rade EÚ minimálne raz za dva roky alebo na žiadosť členského štátu, pre ktorý platí výnimka, správu v súlade s postupom uvedeným v článku 121 ods. 1. Každá takáto správa musí obsahovať hodnotenie zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov každého členského štátu, pre ktorý platí výnimka, vrátane štatútu jeho NCB, s článkami 108 a 109 zmluvy a Štatútom Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky (ďalej len „štatút“). Táto povinnosť, ktorá vyplýva zo zmluvy a ktorá sa vzťahuje na členské štáty, pre ktoré platí výnimka, sa nazýva aj „právna konvergencia“. ECB sa pri hodnotení právnej konvergencie neobmedzuje len na formálne zhodnotenie textu vnútroštátnych právnych predpisov, ale môže posúdiť aj to, či je implementácia príslušných ustanovení v súlade s duchom zmluvy a štatútu. ECB je

zvlášť znepokojená v poslednom čase vzrastajúcimi signálmi tlaku na orgány NCB s rozhodovacími právomocami niektorých členských štátov, čo by bolo, pokiaľ ide o nezávislosť centrálnych bánk, v rozpore s duchom zmluvy. Z tohto dôvodu ECB, skôr než prijme konečné pozitívne hodnotenie so záverom, že vnútroštátne právne predpisy členského štátu sú v súlade so zmluvou a štatútom, bude pozorne sledovať celkový vývoj.

ČLENSKÉ ŠTÁTY, PRE KTORÉ PLATÍ VÝNIMKA, A PRÁVNA KONVERGENCIA

Cyprus a Malta, ktorých vnútroštátne právne predpisy sa hodnotia v tejto správe, majú postavenie členských štátov, pre ktoré platí výnimka, t. j. tieto členské štáty ešte neprijali euro. Článok 4 aktu o podmienkach prístúpenia¹ ustanovuje, že: „Každý nový členský štát sa odo dňa prístúpenia stane účastníkom hospodárskej a menovej únie ako členský štát, pre ktorý platí výnimka v zmysle článku 122 zmluvy o ES“.

ECB zhodnotila úroveň právnej konvergencie na Cypre a na Malte, ako aj prijaté legislatívne opatrenia, resp. právne opatrenia, ktoré tieto členské štáty musia prijať na dosiahnutie uvedeného cieľa.

Cieľom hodnotenia právnej konvergencie je umožniť Rade EÚ dospieť k rozhodnutiu, či členský štát „spĺňa podmienky, ktoré sú potrebné na prijatie jednotnej meny“. V právnej oblasti sa tieto podmienky týkajú najmä nezávislosti centrálnej banky a právnej integrácie NCB do Eurosystému.

1 Akt o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovinskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 236, 23.9.2003, s. 33). V prípade Bulharska a Rumunska pozri článok 5 Aktu o podmienkach prístúpenia Bulharskej republiky a Rumunska a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia (Ú. v. EÚ L 157, 21.6.2005, s. 203).

ŠTRUKTÚRA PRÁVNEHO HODNOTENIA

Právne hodnotenie vychádza v zásade z rovnakého rámca ako predchádzajúce správy ECB a EMI o právnej konvergencii, a to najmä Konvergenčná správa ECB z decembra 2006 (o Českej republike, Estónsku, Cypre, Lotyšsku, Maďarsku, Malte, Poľsku, Slovensku a Švédsku), z mája 2006 (o Litve a Slovinsku), z roku 2004 (o Českej republike, Estónsku, Cypre, Lotyšsku, Litve, Maďarsku, Malte, Poľsku, Slovinsku, Slovensku a Švédsku), z roku 2002 (o Švédsku) a z roku 2000 (o Grécku a Švédsku) a Konvergenčná správa EMI z roku 1998. Zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov sa hodnotí aj vo svetle legislatívnych zmien a doplnení, ktoré boli prijaté pred 15. marcom 2007.

2.2.2 ROZSAH PRISPÔBENIA

2.2.2.1 OBLASTI PRISPÔBENIA

Na identifikovanie oblastí, v ktorých sa vnútroštátne právne predpisy musia prispôbiť, sa hodnotia tieto otázky:

- zlučiteľnosť s ustanoveniami o nezávislosti NCB v zmluve (článok 108) a štatúte (články 7 a 14.2), ako aj s ustanoveniami o služobnom tajomstve (článok 38 štatútu),
- zlučiteľnosť so zákazom menového financovania (článok 101 zmluvy) a zákazom zvýhodneného prístupu (článok 102 zmluvy) a zlučiteľnosť s požiadavkou na jednotnú písomnú podobu názvu euro, ktorá vyplýva z práva Spoločenstva, a
- právna integrácia NCB do Eurosystému (najmä pokiaľ ide o články 12.1 a 14.3 štatútu).

2.2.2.2 „ZLUČITEĽNOSŤ“ VERZUS „ZOSÚLADENIE“

Článok 109 zmluvy vyžaduje, aby vnútroštátne právne predpisy boli „zlučiteľné“ so zmluvou a štatútom; prípadná nezlučiteľnosť sa preto musí odstrániť. Ani prednosť zmluvy a štatútu pred vnútroštátnymi právnymi predpismi, ani

charakter nezlučiteľnosti nemajú vplyv na požiadavku splniť túto povinnosť.

Požiadavka, aby vnútroštátne právne predpisy boli „zlučiteľné“, neznamena, že zmluva vyžaduje „zosúladenie“ štatútov NCB, a to ani medzi sebou navzájom, ani so štatútom. Odlišnosti na vnútroštátnej úrovni môžu naďalej zostať, pokiaľ nezasahujú do výlučnej právomoci Spoločenstva v menových záležitostiach. Článok 14.4 štatútu umožňuje, aby NCB vykonávali aj iné funkcie, ako sú uvedené v štatúte, pokiaľ nezasahujú do cieľov a úloh ESCB. Ustanovenia, ktoré v štatútoch NCB umožňujú takéto ďalšie funkcie, sú jasným príkladom okolností, za ktorých môžu rozdiely zostať zachované. Z pojmu „zlučiteľnosť“ skôr vyplýva, že vnútroštátne právne predpisy a štatúty NCB je potrebné upraviť tak, aby sa odstránila nezlučiteľnosť so zmluvou a štatútom a aby sa zabezpečil potrebný stupeň integrácie NCB do ESCB. Predovšetkým by sa mali upraviť všetky ustanovenia, ktoré sú v rozpore s požiadavkou na nezávislosť NCB vymedzenou v zmluve a s úlohou NCB ako neoddeliteľnej súčasti ESCB. Na dosiahnutie tohto cieľa preto nepostačuje spoliehať sa iba na prednosť práva Spoločenstva pred vnútroštátnymi právnymi predpismi.

Povinnosť podľa článku 109 zmluvy sa týka iba nezlučiteľnosti s ustanoveniami zmluvy a štatútu. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré sú nezlučiteľné so sekundárnymi právnymi predpismi Spoločenstva, by sa však s týmto sekundárnym právom mali zosúladiť. Prednosť práva Spoločenstva nemá vplyv na povinnosť prispôbiť vnútroštátne právne predpisy. Táto všeobecná požiadavka vyplýva nielen z článku 109 zmluvy, ale aj z judikatúry Súdneho dvora Európskych spoločenstiev².

Spôsob, akým sa majú vnútroštátne právne predpisy upraviť, sa v zmluve ani v štatúte nepredpisuje. Možno to dosiahnuť odkazmi na

² Pozri okrem iného vec 167/73 *Komisia Európskych spoločenstiev v. Francúzska republika*, Zb. 1974, 359 („Code du Travail Maritime“).

zmluvu alebo štatút, zapracovaním ich ustanovení s príslušným odkazom, vypustením nezlučiteľných častí alebo kombináciou týchto metód.

Nástrojom na dosiahnutie a udržanie zlučiteľnosti vnútroštátnych právnych predpisov so zmluvou a štatútom je okrem iného povinnosť inštitúcií Spoločenstva a členských štátov podľa článku 105 ods. 4 zmluvy a článku 4 štatútu uskutočniť s ECB konzultácie o návrhoch právnych predpisov v oblastiach jej pôsobnosti. Rozhodnutie Rady 98/415/ES z 29. júna 1998 o poradení sa s Európskou centrálnou bankou vnútroštátnymi orgánmi ohľadom návrhu právnych predpisov³ výslovne vyžaduje, aby členské štáty prijali opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie súladu s touto povinnosťou.

2.2.3 NEZÁVISLOSŤ NÁRODNÝCH CENTRÁLNYCH BÁNK

Z hľadiska nezávislosti centrálnych bánk a otázok služobného tajomstva bolo potrebné, aby sa vnútroštátne právne predpisy členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ v roku 2004, upravili tak, aby spĺňali príslušné ustanovenia zmluvy a štatútu a aby boli účinné k 1. máju 2004. Švédsko bolo povinné uskutočniť potrebné legislatívne úpravy s účinnosťou k zriadeniu ESCB dňa 1. júna 1998.

2.2.3.1 NEZÁVISLOSŤ CENTRÁLNEJ BANKY

V novembri 1995 vypracoval EMI zoznam charakteristických znakov nezávislosti centrálnnej banky (neskôr podrobne opísaných v konvergenčnej správe z roku 1998), na základe ktorých sa v tom čase hodnotili vnútroštátne právne predpisy členských štátov, najmä štatúty NCB. Koncepcia nezávislosti centrálnych bánk zahŕňa viacero druhov nezávislosti, ktoré sa musia hodnotiť osobitne, a to funkčnú, inštitucionálnu, personálnu a finančnú nezávislosť. V uplynulých rokoch ECB vo svojich stanoviskách tieto aspekty nezávislosti centrálnych bánk ďalej rozpracovala. Tieto aspekty sú základom pre hodnotenie úrovne konvergenencie vnútroštátnych

právnych predpisov členských štátov, pre ktoré platí výnimka, so zmluvou a štatútom.

FUNKČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Nezávislosť centrálnych bánk nie je samoúčelná, ale je nástrojom na dosiahnutie cieľa, ktorý by mal byť jasne vymedzený a nadradený akýmkoľvek iným cieľom. Funkčná nezávislosť vyžaduje, aby hlavný cieľ každej NCB bol stanovený jasným a právne určitým spôsobom, a aby bol plne v súlade s hlavným cieľom ustanoveným v zmluve, ktorým je cenová stabilita. Takisto si vyžaduje, aby sa NCB poskytli potrebné prostriedky a nástroje na dosiahnutie tohto cieľa, a to nezávisle od akéhokoľvek iného orgánu. Požiadavka zmluvy na nezávislosť centrálnych bánk vyjadruje všeobecne uznávaný názor, že hlavný cieľ cenovej stability dokáže najlepšie zabezpečiť úplne nezávislá inštitúcia s presne vymedzeným mandátom. Nezávislosť centrálnych bánk je úplne zlučiteľná s požiadavkou na zodpovednosť NCB za ich rozhodnutia, čo je významným aspektom zvyšovania dôvery v ich nezávislé postavenie. To zahŕňa aj transparentnosť a dialóg s tretími osobami.

Pokiaľ ide o časový horizont, zo zmluvy jasne nevyplýva, odkedy musia NCB členských štátov, pre ktoré platí výnimka, plniť hlavný cieľ cenovej stability stanovený v článku 105 ods. 1 zmluvy a článku 2 štatútu. V prípade Švédska išlo o to, či táto požiadavka má platiť od okamihu zriadenia ESCB alebo od prijatia eura. V prípade tých členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ 1. mája 2004, bolo otázne, či táto požiadavka má platiť od tohto dňa alebo od prijatia eura. Hoci sa článok 105 ods. 1 zmluvy nevzťahuje na členské štáty, pre ktoré platí výnimka (pozri článok 122 ods. 3 zmluvy), článok 2 štatútu sa na tieto členské štáty vzťahuje (pozri článok 43.1 štatútu). ECB zastáva názor, že povinnosť NCB mať za svoj hlavný cieľ cenovú stabilitu existuje od 1. júna 1998 v prípade Švédska a od 1. mája 2004 v prípade členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ k tomuto dňu. Vychádza sa pri tom zo

3 Ú. v. ES L 189, 3.7.1998, s. 42.

skutočnosti, že jedna z hlavných zásad Spoločenstva, a to cenová stabilita (článok 4 ods. 3 zmluvy), sa vzťahuje aj na členské štáty, pre ktoré platí výnimka. Vyplýva to aj z cieľa zmluvy, že všetky členské štáty sa majú snažiť o makroekonomickú konvergenciu vrátane cenovej stability, na čo majú slúžiť aj pravidelné správy ECB a Komisie. Tento záver je založený aj na základnom princípe nezávislosti centrálnych bánk, ktorý je opodstatnený iba v prípade, ak má celkový cieľ udržiavanie cenovej stability prednosť.

Hodnotenia krajín v tejto správe sa zakladajú na týchto záveroch týkajúcich sa okamihu vzniku povinnosti NCB členských štátov, pre ktoré platí výnimka, mať za svoj hlavný cieľ cenovú stabilitu.

INŠTITUCIONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

Zásada inštitucionálnej nezávislosti je výslovné vyjadrená v článku 108 zmluvy a článku 7 štatútu. Tieto dva články zakazujú NCB a členom ich orgánov s rozhodovacími právomocami, aby žiadali alebo prijímali pokyny od inštitúcií alebo orgánov Spoločenstva, ktorejkoľvek vlády členského štátu alebo akéhokoľvek iného subjektu. Okrem toho zakazujú inštitúciám a orgánom Spoločenstva a vládam členských štátov, aby sa snažili ovplyvňovať tých členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami, ktorých rozhodnutia môžu ovplyvniť plnenie úloh NCB súvisiacich s ESCB.

Či už je NCB štátnou organizáciou, verejnoprávnou inštitúciou zriadenou osobitným zákonom alebo jednoducho akciovou spoločnosťou, vždy existuje riziko, že vlastník môže z titulu takéhoto vlastníctva ovplyvňovať rozhodovanie týkajúce sa úloh súvisiacich s ESCB. Takýto vplyv, či už uplatňovaný prostredníctvom akcionárskych práv alebo inak, by mohol ovplyvňovať nezávislosť NCB, a preto by sa mal zákonom obmedziť.

Zákaz dávať pokyny

Práva tretích osôb dávať pokyny NCB, ich orgánom s rozhodovacími právomocami alebo

ich členom sú nezlučiteľné so zmluvou a štatútom, pokiaľ sa týkajú úloh súvisiacich s ESCB.

Zákaz schvaľovať, pozastavovať, rušiť alebo odkladať rozhodnutia

Práva tretích osôb schvaľovať, pozastavovať, rušiť alebo odkladať rozhodnutia NCB sú nezlučiteľné so zmluvou a štatútom, pokiaľ sa týkajú úloh súvisiacich s ESCB.

Zákaz preskúmať právne dôvody rozhodnutia

Právo iných orgánov ako nezávislých súdov preskúmať právne dôvody rozhodnutí NCB, ktoré sa týkajú výkonu úloh súvisiacich s ESCB, je nezlučiteľné so zmluvou a štatútom, nakoľko výkon týchto úloh nesmie byť prehodnocovaný na politickej úrovni. Právo guvernéra z právnych dôvodov pozastaviť výkon rozhodnutí, ktoré boli prijaté orgánmi ESCB alebo NCB s rozhodovacími právomocami, a následne ich predložiť politickým orgánom na konečné rozhodnutie by sa rovnalo vyžadovaniu pokynov od tretích osôb.

Zákaz účasti s právom hlasovať v orgánoch NCB s rozhodovacími právomocami

Účasť zástupcov tretích strán v rozhodovacích orgánoch NCB s právom hlasovať o záležitostiach, ktoré sa týkajú výkonu úloh NCB súvisiacich s ESCB, a to aj v prípade, že tento hlas nie je rozhodujúci, je nezlučiteľná so zmluvou a štatútom.

Zákaz konzultovať rozhodnutia NCB ex ante

Výslovná zákonná povinnosť NCB konzultovať s tretími osobami ex ante dáva týmto osobám formálny mechanizmus na ovplyvňovanie jej konečného rozhodnutia, a preto je nezlučiteľná so zmluvou a štatútom.

Avšak dialóg medzi NCB a tretími osobami, aj keď sa zakladá na zákonnej povinnosti poskytovať informácie a vymieňať si názory, je zlučiteľný s nezávislosťou centrálnych bánk za predpokladu, že:

- nevedie k zasahovaniu do nezávislosti členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami,
- je plne rešpektované osobitné postavenie guvernérov v ich funkcii členov Generálnej rady ECB, a
- sú dodržané požiadavky na zachovávanie služobného tajomstva vyplývajúce zo štatútu.

Schválenie konania členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami

Zákonné ustanovenia týkajúce sa schválenia konania členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami (napríklad v súvislosti s účtovníctvom) tretími osobami (napríklad vládou) by mali obsahovať primerané záruky na to, aby takáto právomoc neovplyvňovala schopnosť daného individuálneho člena NCB nezávisle prijímať rozhodnutia vo vzťahu k úlohám týkajúcim sa ESCB (alebo vykonávať rozhodnutia prijaté na úrovni ESCB). Odporúča sa, aby sa do štatútov NCB na tieto účely zapracovalo výslovné ustanovenie.

PERSONÁLNA NEZÁVISLOSŤ

Ďalšou zárukou nezávislosti centrálnych bánk je ustanovenie štatútu o zaručení trvania funkčného obdobia členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami. Guvernéri sú členmi Generálnej rady ECB. Článok 14.2 štatútu ustanovuje, že štatúty NCB musia najmä ustanoviť minimálne funkčné obdobie guvernéra v dĺžke piatich rokov. Toto ustanovenie chráni aj pred svojvoľným odvolaním guvernéra tým, že ustanovuje, že guvernéra možno z funkcie odvolať, len ak prestal spĺňať podmienky požadované pre výkon svojej funkcie alebo ak sa dopustil závažného pochybenia, s možnosťou predložiť vec Súdnemu dvoru Európskych spoločností. Štatúty NCB musia toto ustanovenie spĺňať nižšie uvedeným spôsobom.

Minimálna dĺžka funkčného obdobia guvernéra

Štatúty NCB musia v súlade s článkom 14.2 štatútu ustanoviť minimálne trvanie funkčného

obdobia guvernéra v dĺžke piatich rokov. Tým sa nevylučuje dlhšie funkčné obdobie, pričom funkčné obdobie na dobu neurčitú nevyžaduje, aby sa štatúty prispôbili, pokiaľ sú dôvody odvolania guvernéra v súlade s dôvodmi uvedenými v článku 14.2 štatútu. V prípade zmien a doplnení štatútov NCB by novela mala zaručovať trvanie funkčného obdobia guvernéra a ostatných členov orgánov s rozhodovacími právomocami, ktorí musia guvernéra prípadne zastupovať.

Dôvody na odvolanie guvernéra

Štatúty NCB musia zaručovať, že guvernéra nemožno odvolať z dôvodov iných ako tých, ktoré ustanovuje článok 14.2 štatútu. Účelom tejto požiadavky je zabrániť orgánom, ktoré guvernéra menujú, najmä vláde a parlamentu, aby guvernéra odvolali na základe vlastného uváženia. Štatúty NCB by mali obsahovať buď dôvody na odvolanie, ktoré sú zlučiteľné s dôvodmi, ktoré ustanovuje článok 14.2 štatútu, alebo by nemali ustanovovať žiadne dôvody na odvolanie (nakoľko článok 14.2 je priamo uplatniteľný).

Zaručenie trvania funkčného obdobia a dôvody na odvolanie členov orgánov národných centrálnych bánk s rozhodovacími právomocami, iných ako guvernéra, ktorí sa zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB

Personálna nezávislosť by bola ohrozená, ak by sa rovnaké pravidlá pre zaručenie trvania funkčného obdobia a dôvody na odvolanie guvernéra nevzťahovali aj na ostatných členov rozhodovacích orgánov NCB, ktorí sa zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB⁴.

4 Pozri: odsek 8 stanoviska ECB CON/2004/35 zo 4. novembra 2004 na žiadosť maďarského ministerstva financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Magyar Nemzeti Bank; odsek 8 stanoviska ECB CON/2005/26 zo 4. augusta 2005 na žiadosť Národnej banky Slovenska k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov; odsek 3.3 stanoviska ECB CON/2006/44 z 25. augusta 2006 na žiadosť Banca d'Italia k zmenenému a doplnenému štatútu Banca d'Italia; odsek 2.6 stanoviska ECB CON/2006/32 z 22. júna 2006 na žiadosť francúzskeho senátu k návrhu zákona o Banque de France; a odseky 2.3 a 2.4 stanoviska ECB CON/2007/6 zo 7. marca 2007 na žiadosť nemeckého ministerstva financií k návrhu ôsmeho zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Deutsche Bundesbank.

Viacere ustanovenia zmluvy a štatútu vyžadujú porovnateľnú záruku trvania funkčného obdobia. Článok 14.2 štatútu neobmedzuje zaručenie trvania funkčného obdobia len na guvernéra, keďže článok 108 zmluvy a článok 7 štatútu sa vzťahuje na „členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami“, a nie menovite na guvernéra. Týka sa to najmä prípadu, keď guvernéer je medzi svojimi kolegami s rovnakým hlasovacím právom prvým medzi rovnými, alebo keď títo ostatní členovia môžu guvernéra zastupovať.

Právo na súdne preskúmanie

Členovia orgánov NCB s rozhodovacími právomocami musia mať právo predložiť akékoľvek rozhodnutie o svojom odvolaní na posúdenie nezávislému súdu, aby sa obmedzila politicky motivovaná voľnosť uváženia pri hodnotení dôvodov na ich odvolanie.

Článok 14.2 štatútu ustanovuje, že guvernéer NCB, ktorý bol odvolaný zo svojej funkcie, môže predložiť toto rozhodnutie Súdnemu dvoru Európskych spoločností. Vnútroštátne právne predpisy by mali byť odkazovať na štatút, alebo by nemali obsahovať zmienku o práve predložiť toto rozhodnutie Súdnemu dvoru Európskych spoločností (nakolko článok 14.2 je priamo uplatniteľný).

Vnútroštátne právne predpisy by mali ustanoviť aj právo na súdne preskúmanie vnútroštátnymi súdmi v prípade rozhodnutia o odvolaní ostatných členov orgánov NCB s rozhodovacími právomocami, ktorí sa zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB. Toto právo môže byť ustanovené buď vo všeobecných právnych predpisoch, alebo upravené vo forme osobitného ustanovenia. Aj v prípade, keď možno povedať, že toto právo je vo všeobecných právnych predpisoch ustanovené, na zabezpečenie právnej istoty by sa žiadalo, aby bolo takéto právo na súdne preskúmanie osobitne upravené.

Ochrana pred konfliktom záujmov

Personálna nezávislosť vyžaduje aj zabezpečenie toho, aby medzi povinnosťami členov orgánov

NCB s rozhodovacími právomocami vo vzťahu k ich NCB (ako aj guvernérov vo vzťahu k ECB) a inými funkciami takýchto členov orgánov s rozhodovacími právomocami, ktorí sa zúčastňujú na výkone úloh súvisiacich s ESCB, nemohol vzniknúť konflikt záujmov, ktorý by mohol ohroziť ich personálnu nezávislosť. Principiálnou záležitosťou je, že členstvo v orgáne s rozhodovacími právomocami, ktorý sa zúčastňuje na výkone úloh súvisiacich s ESCB, je nezlučiteľné s výkonom iných funkcií, ktoré by mohli viesť ku konfliktu záujmov. Členovia orgánov s rozhodovacími právomocami predovšetkým nesmú vykonávať funkciu ani mať záujem, ktorý by mohol ovplyvniť ich činnosti, či už prostredníctvom funkcie v rámci výkonnej alebo zákonodarnej moci štátu, resp. na regionálnej alebo miestnej úrovni verejnej správy, alebo prostredníctvom účasti v podnikateľských subjektoch. Osobitná pozornosť by sa mala venovať tomu, aby sa zabránilo konfliktom záujmov v prípade členov orgánov s rozhodovacími právomocami, ktorí nezastávajú výkonné funkcie.

FINANČNÁ NEZÁVISLOSŤ

Aj v prípade, ak by bola NCB úplne nezávislá z funkčného, inštitucionálneho a personálneho hľadiska (čo jej zaručuje štatút NCB), jej celková nezávislosť by mohla byť ohrozená, ak by nemohla autonómne používať dostatok finančných zdrojov na plnenie svojho mandátu (t. j. na výkon úloh súvisiacich s ESCB, ktorý od nej vyžaduje zmluva a štatút).

Členské štáty nesmú dostať svoje NCB do situácie, že by na výkon svojich úloh súvisiacich s ESCB alebo s Eurosystemom nemali dostatok finančných zdrojov. Treba poznamenať, že články 28.1 a 30.4 štatútu umožňujú vyzvať NCB na doplnenie základného imania ECB a na ďalšie prevody do devízových rezerv⁵. Článok 33.2 štatútu okrem toho ustanovuje⁶, že v prípade, že ECB zaznamená stratu, ktorá nemôže byť úplne krytá zo všeobecného rezervného fondu, Rada guvernérov ECB

5 Článok 30.4 štatútu sa uplatňuje iba v rámci Eurosystemu.

6 Článok 33.2 štatútu sa uplatňuje iba v rámci Eurosystemu.

môže rozhodnúť, že zostávajúca strata sa vykompenzuje z menového príjmu príslušného finančného roka pomerne a až do výšky súm pridelených jednotlivým NCB. Zásada finančnej nezávislosti vyžaduje, aby dodržiavanie týchto ustanovení nenarušovalo schopnosť NCB vykonávať svoje funkcie.

Zo zásady finančnej nezávislosti okrem toho vyplýva, že NCB musia mať dostatok prostriedkov nielen na plnenie úloh súvisiacich s ESCB, ale aj na výkon svojich vlastných vnútroštátnych úloh (t. j. na financovanie svojej administratívnej a vlastných činností).

Koncepcia finančnej nezávislosti by sa preto mala hodnotiť z hľadiska toho, či je akákoľvek tretia osoba schopná priamo alebo nepriamo uplatňovať svoj vplyv nielen na úlohy NCB, ale aj na jej schopnosť (chápanú prevádzkovo z hľadiska pracovných síl, ako aj finančne z hľadiska primeraných finančných zdrojov) plniť svoj mandát. V tejto súvislosti sú osobitne dôležité nasledujúce štyri aspekty finančnej nezávislosti, pričom niektoré z nich boli upresnené len nedávno⁷. Ide o charakteristické znaky finančnej nezávislosti v oblastiach, v ktorých sú NCB vo vzťahu k vonkajším vplyvom najviac zraniteľné.

Stanovovanie rozpočtu

Ak by nejaká tretia osoba mala právomoc určovať alebo ovplyvňovať rozpočet NCB, bolo by to nezlučiteľné s finančnou nezávislosťou, s výnimkou prípadov, keď zákon obsahuje ochrannú klauzulu v tom zmysle, že touto právomocou nie sú dotknuté finančné prostriedky potrebné na výkon úloh NCB súvisiacich s ECSB.

Účtovné pravidlá

Účtovníctvo by sa malo viesť podľa všeobecných účtovných pravidiel alebo podľa pravidiel, ktoré určia orgány NCB s rozhodovacími právomocami. Ak sú takéto pravidlá stanovené tretími osobami, v tom prípade musia prinajmenšom zohľadňovať návrhy orgánov NCB s rozhodovacími právomocami.

Ročná účtovná závierka by mala byť schválená orgánmi NCB s rozhodovacími právomocami za účasti nezávislých audítorov a môže podliehať následnému schváleniu tretími osobami (napríklad vládou, parlamentom). Pokiaľ ide o zisk, orgány NCB s rozhodovacími právomocami by mali mať možnosť o jeho výpočte rozhodovať nezávisle a odborne.

Ak činnosť NCB podlieha kontrole štátneho auditorského orgánu alebo podobného orgánu povereného kontrolou využívania verejných financií, rozsah týchto kontrol by sa mal jasne vymedziť právnym rámcem a nemala by ním byť dotknutá činnosť nezávislých externých audítorov NCB, ako sa ustanovuje v článku 27.1 štatútu. Štátny audit by sa mal vykonávať apoliticky, nezávisle a výlučne odborne.

Rozdelenie zisku, základné imanie národných centrálnych bánk a finančné rezervy

Pokiaľ ide o rozdelenie zisku, štatúty NCB môžu predpisovať spôsob, ako sa má zisk rozdeliť. Ak takéto ustanovenia chýbajú, o rozdelení zisku by mali odborne rozhodovať orgány NCB s rozhodovacími právomocami a toto rozhodnutie by nemalo byť ponechané na voľné uváženie tretích osôb, okrem prípadov, ak výslovná ochranná klauzula stanovuje, že

⁷ Zásadnými stanoviskami ECB v tejto oblasti sú:
– stanovisko CON/2002/16 z 5. júna 2002 na žiadosť írského ministerstva financií k návrhu zákona o Central Bank and Financial Services Authority of Ireland Bill, 2002;
– stanovisko CON/2003/22 z 15. októbra 2003 na žiadosť fínskeho ministerstva financií k vládnomu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Suomen Pankki a ostatné súvisiace zákony;
– stanovisko CON/2003/27 z 2. decembra 2003 na žiadosť rakúskeho federálneho ministerstva financií k návrhu federálneho zákona o Národnej nadácii pre výskum, technológiu a rozvoj;
– stanovisko CON/2004/1 z 20. januára 2004 na žiadosť hospodárskeho výboru fínskeho parlamentu k vládnomu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Suomen Pankki a ostatné súvisiace zákony;
– stanovisko CON/2006/38 z 25. júla 2006 na žiadosť Bank of Greece k návrhu ustanovenia o právomociach Bank of Greece v oblasti ochrany spotrebiteľa;
– stanovisko CON/2006/47 z 13. septembra 2006 na žiadosť českého ministerstva priemyslu a obchodu k novele zákona o Českej národnej banke;
– stanovisko CON/2007/8 z 21. marca 2007 na žiadosť českého ministerstva priemyslu a obchodu k niektorým ustanoveniam návrhu zákona, ktorými sa mení a dopĺňa zákon o ochrane spotrebiteľa týkajúci sa Českej národnej banky.

tým nie sú dotknuté finančné prostriedky potrebné na výkon úloh NCB súvisiacich s ESCB.

Členský štát nesmie NCB uložiť zníženie jej základného imania bez predchádzajúceho súhlasu orgánov NCB s rozhodovacími právomocami, čím sa má zabezpečiť zachovanie dostatočných finančných prostriedkov na plnenie jej mandátu ako člena ESCB podľa článku 105 ods. 2 zmluvy a podľa štatútu. Pokiaľ ide o finančné rezervy alebo finančné zásoby pre výnimočné prípady, NCB musia mať možnosť nezávisle vytvárať finančné rezervy na ochranu reálnej hodnoty svojho kapitálu a aktív.

Finančná zodpovednosť za orgány dohľadu

Niektoré členské štáty majú orgány finančného dohľadu začlenené v rámci svojich NCB. Nie je to problém, ak takéto orgány podliehajú nezávislému rozhodovaniu NCB. Ak však zákon ustanovuje samostatné rozhodovanie takýchto orgánov dohľadu, je dôležité zabezpečiť, aby rozhodnutia prijaté týmito orgánmi neohrozili financovanie NCB ako celku. V takýchto prípadoch by vnútroštátne právne predpisy mali umožniť, aby NCB mali konečnú kontrolu nad všetkými rozhodnutiami orgánov dohľadu, ktoré by mohli ovplyvniť nezávislosť NCB, a najmä ich finančnú nezávislosť.

2.2.3.2 OCHRANA SLUŽOBNÉHO TAJOMSTVA

Povinnosť zachovávať služobné tajomstvo, ktorú zamestnancom ECB a NCB ukladá článok 38 štatútu, môže viesť k prijatiu podobných ustanovení v štatútoch NCB alebo v právnych predpisoch členských štátov. Z prednosti práva Spoločenstva a pravidiel, ktoré sa prijímajú na jeho základe, takisto vyplýva, že vnútroštátne právne predpisy o prístupe tretích osôb k dokumentom nesmú viesť k porušovaniu režimu služobného tajomstva v ESCB.

2.2.4 ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA A ZVÝHODNENÉHO PRÍSTUPU

2.2.4.1 ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA

Zákaz menového financovania je ustanovený v článku 101 ods. 1 zmluvy, ktorým sa zakazuje prečerpávanie účtov či získavanie iného druhu úveru v ECB alebo v NCB členských štátov v prospech inštitúcií alebo orgánov Spoločenstva, ústredných vlád, regionálnych, miestnych alebo iných orgánov verejnej moci, iných subjektov spravovaných verejným právom alebo verejnoprávnych podnikov členských štátov; ako aj priame odkúpenie ich dlhových cenných papierov ECB alebo NCB. Zmluva obsahuje jednu výnimku z tohto zákazu: nevzťahuje sa na úverové inštitúcie vo verejnom vlastníctve, s ktorými sa v súvislosti so zabezpečením rezerv centrálnymi bankami musí zaobchádzať rovnako ako so súkromnými úverovými inštitúciami (článok 101 ods. 2 zmluvy). Okrem toho ECB a NCB môžu pôsobiť ako fiškálni agenti vyššie uvedených orgánov verejného sektora (článok 21.2 štatútu). Presný rozsah uplatňovania zákazu menového financovania sa bližšie upravuje v nariadení Rady (ES) č. 3603/93 z 13. decembra 1993, ktorým sa stanovujú definície na uplatňovanie zákazov uvedené v článkoch 104 a 104b ods. 1 zmluvy⁸ (teraz články 101 a 103 ods. 1), z ktorého jasne vyplýva, že zákaz zahŕňa akékoľvek financovanie záväzkov verejného sektora voči tretím osobám.

Zákaz menového financovania má zásadný význam pri zabezpečení toho, aby sa neohrozil hlavný cieľ menovej politiky (t. j. udržiavanie cenovej stability). Financovanie verejného sektora centrálnou bankou navyše znižuje tlak na fiškálnu disciplínu. Preto sa tento zákaz musí vykladať v širšom význame tak, aby sa zabezpečilo jeho dôsledné uplatňovanie, pričom sa zohľadnia iba určité výnimky, ktoré sú uvedené v článku 101 ods. 2 zmluvy a v nariadení (ES) č. 3603/93. Všeobecný postoj ECB, pokiaľ ide o zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov s týmto zákazom, sa

8 Ú. v. ES L 332, 31.12.1993, s. 1.

formoval predovšetkým v rámci konzultácií členských štátov s ECB o návrhoch vnútroštátnych právnych predpisov podľa článku 105 ods. 4 zmluvy.⁹

VNÚTROŠTÁTNE PRÁVNE PREDPISY, KTORÝMI SA TRANSPONUJE ZÁKAZ MENOVÉHO FINANCOVANIA

Vo všeobecnosti nie je nevyhnutné, aby sa do vnútroštátnych právnych predpisov transponoval článok 101 zmluvy, doplnený o nariadenie (ES) č. 3603/93, nakoľko oba predpisy sú priamo uplatniteľné. Pokiaľ sú však tieto priamo uplatniteľné predpisy Spoločenstva doslovne transponované do ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, nesmú zužovať rozsah zákazu menového financovania alebo rozširovať rámec výnimiek stanovených právom Spoločenstva. Napríklad vnútroštátne právne predpisy, ktoré predpokladajú, že NCB budú financovať finančné záväzky členského štátu voči medzinárodným finančným inštitúciám (iným ako MMF, ako sa ustanovuje v nariadení (ES) č. 3603/93) alebo voči tretím krajinám, sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania.

FINANCOVANIE VEREJNÉHO SEKTORA ALEBO ZÁVÄZKOV VEREJNÉHO SEKTORA VOČI TRETÍM OSOBÁM

Vnútroštátne právne predpisy nesmú požadovať, aby NCB financovala výkon funkcií ostatných subjektov verejného sektora alebo záväzky verejného sektora voči tretím osobám. Napríklad vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa NCB oprávňuje alebo sa jej ukladá financovať súdne alebo kvázisúdne orgány, ktoré sú od NCB nezávislé a vykonávajú funkcie štátu, sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania.

PREVZATIE ZÁVÄZKOV VEREJNÉHO SEKTORA

Vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa národnej centrálnej banke ukladá prevzatie záväzkov v minulosti nezávislého verejného orgánu z dôvodu vnútroštátnej reorganizácie určitých úloh a povinností (napríklad v súvislosti s prevodom niektorých úloh v oblasti dohľadu na NCB, ktoré v minulosti vykonával

štát alebo nezávislé verejné orgány alebo subjekty) bez toho, aby táto NCB bola chránená pred finančnými záväzkami, ktoré vyplývajú z predchádzajúcej činnosti takýchto predtým nezávislých verejných orgánov, sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania.

- 9 Medzi zásadné stanoviská EMI/ECB v tejto oblasti patria:
- stanovisko CON/95/8 z 10. mája 1995 ku konzultácii švédskeho ministerstva financií podľa článku 109f ods. 6 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva („zmluva“) a článku 5.3 Štatútu EMI („štatút“) o návrhu vládneho zákona, ktorým sa zavádza zákaz menového financovania („zákon“);
 - stanovisko CON/97/16 z 27. augusta 1997 ku konzultácii rakúskeho federálneho ministerstva financií podľa článku 109f ods. 6 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva („zmluva“) a článku 5.3 Štatútu EMI („štatút“) o návrhu federálneho zákona o účasti Rakúska na novej dohode o poskytovaní úveru Medzinárodným menovým fondom;
 - stanovisko CON/2001/32 z 11. októbra 2001 na žiadosť portugalského ministerstva financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa právny rámec pre úverové inštitúcie a finančné spoločnosti;
 - stanovisko CON/2003/27 z 2. decembra 2003 na žiadosť rakúskeho federálneho ministerstva financií k návrhu federálneho zákona o Národnej nadácii pre výskum, technológiu a rozvoj;
 - stanovisko CON/2005/1 z 3. februára 2005 na žiadosť talianskeho ministerstva hospodárstva a financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákonný dekrét č. 7 z 25. januára 1999 v znení zákona č. 74 z 25. marca 1999 o naliehavých opatreniach týkajúcich sa účasti Talianska na intervenciách Medzinárodného menového fondu s cieľom čeliť vážnym finančným krízam jeho členských krajín;
 - stanovisko CON/2005/24 z 15. júla 2005 na žiadosť Ministerstva financií Českej republiky k návrhu zákona o zjednocovaní dozoru nad finančným trhom;
 - stanovisko CON/2005/29 z 11. augusta 2005 na žiadosť rakúskeho federálneho ministerstva financií k návrhu federálneho zákona o zaplatení príspevku Rakúska do podielového fondu spravovaného Medzinárodným menovým fondom na podporu rozvojových krajín s nízkym príjmom, ktoré boli postihnuté prírodnou katastrofou;
 - stanovisko CON/2005/50 z 1. decembra 2005 na žiadosť Národnej banky Slovenska k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;
 - stanovisko CON/2005/60 z 30. decembra 2005 na žiadosť Lietuvos bankas k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Lietuvos bankas;
 - stanovisko CON/2006/4 z 27. januára 2006 na žiadosť Central Bank of Cyprus k návrhu zákona, ktorým sa menia a dopĺňajú zákony o Central Bank of Cyprus z rokov 2002 and 2003;
 - stanovisko CON/2006/15 z 9. marca 2006 na žiadosť poľského ministerstva financií k návrhu zákona o dohľade nad finančnými inštitúciami;
 - stanovisko CON/2006/17 z 13. marca 2006 na žiadosť slovinského ministerstva financií k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Banka Slovenije;
 - stanovisko CON/2006/23 z 22. mája 2006 na žiadosť Central Bank of Malta k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o Central Bank of Malta; a
 - stanovisko CON/2006/58 z 15. decembra 2006 na žiadosť Central Bank of Malta k zmenám a doplneniam zákona o Central Bank of Malta.

FINANČNÁ PODPORA ÚVEROVÝCH A/ALEBO FINANČNÝCH INŠTITÚCIÍ

Vnútroštátne právne predpisy, ktoré predpokladajú, že NCB budú poskytovať finančné prostriedky úverovým inštitúciám inak ako v súvislosti s úlohami centrálného bankovníctva (ako sú napríklad operácie menovej politiky, operácie v rámci platobných systémov alebo operácie na dočasnú podporu likvidity), najmä podporovať insolventné úverové a/alebo iné finančné inštitúcie, sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania.

FINANČNÁ PODPORA SYSTÉMOV OCHRANY VKLADOV A SYSTÉMOV NÁHRAD PRE INVESTOROV

Smernica o systémoch ochrany vkladov¹⁰ a smernica o systémoch náhrad pre investorov¹¹ ustanovujú, že náklady na financovanie systémov ochrany vkladov a systémov náhrad pre investorov musia niesť samotné úverové inštitúcie, resp. investičné spoločnosti. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré predpokladajú, že NCB budú financovať verejný vnútroštátny systém ochrany vkladov za úverové inštitúcie alebo vnútroštátny systém náhrad pre investorov za investičné spoločnosti sú nezlučiteľné so zákazom menového financovania, ak takéto financovanie nemá krátkodobý charakter, neriešia sa ním naliehavé situácie, nie sú ohrozené aspekty systémovej stability a rozhodnutia nie sú ponechané na voľné uváženie NCB.

2.2.4.2 ZÁKAZ ZVÝHODNENÉHO PRÍSTUPU

NCB ako verejné orgány nesmú prijímať opatrenia, ktoré verejnému sektoru poskytujú zvýhodnený prístup k finančným inštitúciám, ak takéto opatrenia nie sú založené na dôvodoch obozretnosti. Okrem toho pravidlá pre mobilizáciu alebo založenie dlhových cenných papierov, ktoré prijímajú NCB, sa nesmú použiť ako prostriedok na obchádzanie zákazu zvýhodneného prístupu¹². Právne predpisy členských štátov v tejto oblasti nesmú zakladať takýto zvýhodnený prístup.

Táto správa sa zameriava na zlučiteľnosť vnútroštátnych právnych predpisov prijatých

NCB a štatútov NCB so zákazom zvýhodneného prístupu ustanoveným v zmluve. Touto správou však nie je dotknuté hodnotenie, či zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia v členských štátoch neslúžia pod zámienkou obozretnosti ako prostriedok na obchádzanie zákazu zvýhodneného prístupu. Takéto hodnotenie je nad rámec tejto správy.

2.2.5 JEDNOTNÁ PÍSMNÁ PODOBA NÁZVU EURO

Euro je jednotnou menou členských štátov, ktoré ho prijali. V snahe zdôrazniť túto jednotnosť právo Spoločenstva vyžaduje, aby sa slovo „euro“ písalo jednotne v nominatívnej jednotného čísla vo všetkých právnych predpisoch Spoločenstva, ako aj vo vnútroštátnych právnych predpisoch, pričom sa zohľadní existencia rôznych abecied.

Európska rada na svojom zasadnutí v Madride dňa 15. a 16. decembra 1995 rozhodla, že „názov európskej meny bude euro“, že „názov musí byť rovnaký vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, pričom sa zohľadní existencia rôznych abecied“ a že „osobitný názov euro sa bude používať namiesto druhového názvu „ecu“ používaného v zmluve, ktorý sa týka európskej menovej jednotky“. Európska rada v neposlednom rade rozhodla, že: „Vlády 15 členských štátov dospeli k spoločnej dohode, že toto rozhodnutie predstavuje dohodnutý a konečný výklad príslušných ustanovení zmluvy.“ Táto jednoznačná a konečná dohoda hláv štátov a predsedov vlád členských štátov sa potvrdila vo všetkých právnych predpisoch Spoločenstva týkajúcich sa eura, ktoré vždy používajú

¹⁰ Bod odôvodnenia 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/19/ES z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov (Ú. v. ES L 135, 31.5.1994, s. 5).

¹¹ Bod odôvodnenia 23 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/9/ES z 3. marca 1997 o systémoch náhrad pre investorov (Ú. v. ES L 84, 26.3.1997, s. 22).

¹² Pozri článok 3 ods. 2 a bod odôvodnenia 10 nariadenia Rady (ES) č. 3604/93 z 13. decembra 1993, ktorým sa stanovujú definície na uplatňovanie zákazu zvýhodneného prístupu, uvedeného v článku 104a (teraz článok 102) zmluvy (Ú. v. ES L 332, 31.12.1993, s. 4).

jednotnú písomnú podobu názvu euro vo všetkých úradných jazykoch Spoločenstva. Osobitný význam má skutočnosť, že jednotná písomná podoba názvu euro dohodnutá členskými štátmi sa zachovala v menovom práve Spoločenstva¹³. Nedávne nariadenie Rady (ES) č. 2169/2005 z 21. decembra 2005, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 974/98 o zavedení eura¹⁴ potvrdzuje správnu písomnú podobu jednotnej meny. Po prvé, v nariadení (ES) č. 974/98 sa vo všetkých jazykových verziách ustanovuje, že „názov daný európskej mene je „euro““. Po druhé, všetky jazykové verzie nariadenia (ES) č. 2169/2005 odkazujú na „euro“.

V roku 2003 ratifikovali všetky členské štáty rozhodnutie Rady, ktorá zasadala v zložení hláv štátov alebo predsedov vlád, z 21. marca 2003 o zmene a doplnení článku 10.2 Štatútu Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky¹⁵, kde sa opätovne v právnom akte, ktorý sa týka primárneho práva, názov jednotnej meny píše vo všetkých jazykových verziách rovnako.

Tento jednoznačný a konečný postoj členských štátov je záväzný aj pre členské štáty, pre ktoré platí výnimka. Článok 5 ods. 3 aktu o podmienkach prístúpenia ustanovuje, že „pokiaľ ide o vyhlásenia alebo rezolúcie alebo iné stanoviská prijaté Európskou radou alebo Radou alebo vo vzťahu k Spoločenstvu alebo Únii prijaté spoločnou dohodou členských štátov, majú nové členské štáty rovnaké postavenie ako súčasné členské štáty; budú dodržiavať zásady a usmernenia vyplývajúce z týchto vyhlásení, rezolúcií alebo iných stanovísk a prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie ich vykonania“.

Z týchto dôvodov a vzhľadom na výlučnú právomoc Spoločenstva určiť názov jednotnej meny sú akékoľvek odchýlky od tohto pravidla nezlučiteľné so zmluvou a mali by sa odstrániť. Aj keď táto zásada platí pre všetky druhy vnútroštátnych právnych predpisov, hodnotenie uvedené v kapitolách týkajúcich sa jednotlivých

krajín sa zameriava na štatúty NCB a zákony o prechode na euro.

2.2.6 PRÁVNA INTEGRÁCIA NÁRODNÝCH CENTRÁLNYCH BÁNK DO EUROSISTÉMU

Ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov (najmä štatútov NCB, ale aj ostatných právnych predpisov), ktoré by bránili výkonu úloh súvisiacich s Eurosystémom alebo plneniu rozhodnutí ECB, sú nezlučiteľné s efektívnym fungovaním Eurosystému, hneď ako dotknutý členský štát prijme euro. Je preto potrebné upraviť vnútroštátne právne predpisy tak, aby sa zabezpečila ich zlučiteľnosť so zmluvou a štatútom, pokiaľ ide o úlohy súvisiace s Eurosystémom. Na dosiahnutie súladu s článkom 109 zmluvy bolo potrebné, aby sa vnútroštátne právne predpisy upravili tak, aby sa zabezpečila ich zlučiteľnosť ku dňu zriadenia ESCB (v prípade Švédska) a k 1. máju 2004 (v prípade členských štátov, ktoré vstúpili do EÚ týmto dňom). Zákonné požiadavky týkajúce sa úplnej právnej integrácie NCB do Eurosystému však musia nadobudnúť účinnosť až okamihom, keď sa táto úplná integrácia stane účinnou, t. j. dňom, keď príslušný členský štát, pre ktorý platí výnimka, prijme euro.

V tejto správe sa hodnotia tie hlavné oblasti, v ktorých by zákonné ustanovenia mohli byť prekážkou súladu NCB s požiadavkami Eurosystému. Patria sem ustanovenia, ktoré môžu brániť NCB zúčastňovať sa na uskutočňovaní jednotnej menovej politiky vymedzenej orgánmi ECB s rozhodovacími právomocami, alebo prekážať guvernérovi v plnení jeho povinností ako člena Rady

13 Pozri nariadenie Rady (ES) č. 1103/97 zo 17. júna 1997 o určitých ustanoveniach týkajúcich sa zavedenia eura (Ú. v. ES L 162, 19.6.1997, s. 1), nariadenie Rady (ES) č. 974/98 z 3. mája 1998 o zavedení eura (Ú. v. ES L 139, 11.5.1998, s. 1) a nariadenie Rady (ES) č. 2866/98 z 31. decembra 1998 o prepočítacích kurzoch medzi eurom a menami členských štátov prijímajúcich euro (Ú. v. ES L 359, 31.12.1998, s. 1), všetky tri nariadenia boli zmenené a doplnené v roku 2000 z dôvodu zavedenia eura v Grécku; pozri aj právne akty týkajúce sa euromincí, ktoré prijalo Spoločenstvo v rokoch 1998 a 1999.

14 Ú. v. EÚ L 346, 29.12.2005, s. 1.

15 Ú. v. EÚ L 83, 1.4.2003, s. 66.

guvernérov ECB, alebo ktoré nerešpektujú výsady ECB. Rozlišujú sa tieto oblasti: ciele hospodárskej politiky, úlohy, finančné ustanovenia, kurzová politika a medzinárodná spolupráca. Nakoniec sa uvádzajú ostatné oblasti, v ktorých môže byť potrebné prispôsobiť štatúty NCB.

2.2.6.1 CIELE HOSPODÁRSKEJ POLITIKY

Úplná integrácia NCB do Eurosystému si vyžaduje, aby ciele stanovené v jej štatúte boli zlučiteľné s cieľmi ESCB, ktoré ustanovuje článok 2 štatútu. To okrem iného znamená, že je potrebné prispôsobiť ciele stanovené v štatúte, ktoré majú „národnú príchuť“, napríklad, ak ustanovenia štatútu obsahujú povinnosť uskutočňovať menovú politiku v rámci všeobecnej hospodárskej politiky príslušného členského štátu.

2.2.6.2 ÚLOHY

Úlohy NCB členského štátu, ktorý prijal euro, sú vzhľadom na postavenie tejto NCB ako neoddeliteľnej súčasti Eurosystému dané najmä zmluvou a štatútom. Na zabezpečenie súladu s článkom 109 zmluvy je potrebné porovnať ustanovenia o úlohách v štatútoch NCB s príslušnými ustanoveniami zmluvy a štatútu a odstrániť prípadné nezrovnalosti¹⁶. Týka sa to všetkých ustanovení, ktoré by po prijatí eura a integrácii do Eurosystému vytvárali prekážku pri výkone úloh súvisiacich s ESCB, a najmä ustanovení, ktoré by nerešpektovali právomoci ESCB podľa kapitoly IV štatútu.

Vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa menovej politiky musia uznať, že menová politika Spoločenstva je úlohou Eurosystému.¹⁷ Štatúty NCB môžu obsahovať ustanovenia o nástrojoch menovej politiky. Tieto ustanovenia by sa mali porovnať s ustanoveniami zmluvy a štatútu a prípadné nezrovnalosti sa musia odstrániť tak, aby sa zabezpečil súlad s článkom 109 zmluvy.

Vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa národnej centrálnej banke udeľuje výlučné právo vydávať bankovky, musia uznať, že po prijatí eura má Rada guvernérov ECB výlučné

právo povoľovať vydávanie eurobankoviek podľa článku 106 ods. 1 zmluvy a článku 16 štatútu. Vnútroštátne právne predpisy, ktoré vládám umožňujú ovplyvňovať záležitosti, ako napríklad nominálnu hodnotu, výrobu, objem a sťahovanie eurobankoviek z obehu, sa takisto musia v závislosti od prípadu buď zrušiť, alebo sa musí uznať právomoc ECB v oblasti eurobankoviek podľa vyššie uvedených ustanovení zmluvy a štatútu. Bez ohľadu na to, ako sú medzi vládami a NCB rozdelené právomoci v oblasti mincí, musia príslušné ustanovenia uznať, že po prijatí eura právomoc schvaľovať objem emisií euromincí patrí ECB.

Pokiaľ ide o správu devízových rezerv¹⁸, zmluvu porušujú tie zúčastnené členské štáty, ktoré prijali euro, ale nepreviedli svoje oficiálne devízové rezervy¹⁹ do vlastnej NCB. Okrem toho je právo tretích osôb – napríklad vlády alebo parlamentu – ovplyvňovať rozhodnutia NCB v oblasti správy oficiálnych devízových rezerv nezlučiteľné s treťou zarážkou článku 105 ods. 2 zmluvy. NCB sú ďalej povinné poskytnúť ECB devízové rezervy pomerne k svojmu podielu na upísanom základnom imaní ECB. To znamená, že nesmú existovať žiadne právne prekážky pre prevod devízových rezerv NCB do ECB.

2.2.6.3 FINANČNÉ USTANOVENIA

Finančné ustanovenia v štatúte obsahujú pravidlá týkajúce sa účtovníctva²⁰, auditu²¹, opisovania základného imania²², prevodu devízových rezerv²³ a rozdeľovania menového príjmu²⁴. NCB musia byť schopné plniť svoje povinnosti, ktoré pre ne z týchto ustanovení

16 Pozri najmä články 105 a 106 zmluvy a články 3 až 6 a 16 štatútu.

17 Prvá zarážka článku 105 ods. 2 zmluvy.

18 Tretia zarážka článku 105 ods. 2 zmluvy.

19 S výnimkou hotovostných devízových aktív, ktoré si vlády členských štátov smú ponechať podľa článku 105 ods. 3 zmluvy.

20 Článok 26 štatútu.

21 Článok 27 štatútu.

22 Článok 28 štatútu.

23 Článok 30 štatútu.

24 Článok 32 štatútu.

vyplývajú, a preto sa všetky nezlučiteľné vnútroštátne ustanovenia musia zrušiť.

2.2.6.4 KURZOVÁ POLITIKA

Vnútroštátne právne predpisy členského štátu, pre ktorý platí výnimka, môžu stanovovať, že za kurzovú politiku daného členského štátu zodpovedá vláda a NCB sa zveruje konzultačná a/alebo výkonná úloha. Avšak v okamihu, keď tento členský štát prijme euro, tieto právne predpisy musia zohľadňovať skutočnosť, že zodpovednosť za kurzovú politiku eurozóny v súlade s článkom 111 zmluvy prechádza na Spoločenstvo. Článok 111 zveruje zodpovednosť za túto politiku Rade EÚ v úzkej spolupráci s ECB.

2.2.6.5 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Pre prijatie eura musia byť vnútroštátne právne predpisy zlučiteľné s článkom 6.1 štatútu, ktorý ustanovuje, že o zastupovaní ESCB v oblasti medzinárodnej spolupráce týkajúcej sa úloh, ktorými je poverený Eurosystem, rozhoduje ECB. Okrem toho musia vnútroštátne právne predpisy umožňovať, aby sa NCB so súhlasom ECB zúčastňovali na činnosti medzinárodných menových inštitúcií (článok 6.2 štatútu).

2.2.6.6 RÔZNE

Okrem vyššie uvedených otázok existujú v niektorých členských štátoch aj iné oblasti, v ktorých je potrebné upraviť vnútroštátne právne predpisy (napríklad v oblasti platobných a zúčtovacích systémov a výmeny informácií).

3 ZHRNUTIE ZA JEDNOTLIVÉ KRAJINY

3.1 CYPRUS

V sledovanom období dosiahol Cyprus dvanásťmesačnú priemernú mieru inflácie HICP 2,0 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou 3,0 %, ktorú stanovuje zmluva. Podľa najnovších informácií by sa mala priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP v najbližších mesiacoch mierne znížiť.

Pri spätnom pohľade na dlhšie obdobie vidieť, že inflácia HICP bola na Cypre mierna, s výnimkou niekoľkých období, keď dosiahla pomerne vysoké hodnoty. Od roku 1997 do roku 2006 sa väčšinou pohybovala na úrovni od 2 % do 3 %, v roku 2000 a 2003 sa však zvýšila na 4,9 %, resp. 4,0 %, čo bolo vo veľkej miere odrazom výrazného rastu cien energií a potravín, ale aj postupného zvyšovania spotrebných daní z energií a DPH z 10 % na 15 % v období od roku 2002 do roku 2003 v dôsledku harmonizácie s EÚ. Tento dlhodobý vývoj inflácie je odrazom viacerých dôležitých strategických rozhodnutí, najmä dlhodobého uplatňovania režimu viazaného výmenného kurzu, ktorý sa používa už od roku 1960. Od roku 1992 bola cyperská libra naviazaná na ECU a neskôr na euro a 2. mája 2005 Cyprus vstúpil do ERM II so štandardným fluktuáčnym pásmom ± 15 %. K relatívne nízkej úrovni inflácie prispieva liberalizácia trhu tovarov a služieb a sieťových odvetví. Rozpočtová politika naopak od roku 1996 cenovú stabilitu nie vždy plne podporovala, hoci v posledných rokoch sa situácia v tomto smere zlepšila. Pomerne obmedzený celkový rast inflácie od roku 1998 do roku 2001 je potrebné vnímať na pozadí intenzívneho hospodárskeho rastu, ktorý v reálnom vyjadrení väčšinou dosahoval približne 5 %. V roku 2002 a 2003 sa zmiernil na približne 2 %, v rokoch 2004 až 2006 sa však znova zrýchlil na takmer 4 %. Miera nezamestnanosti, hoci od roku 2002 mierne stúpa, je stále relatívne nízka, a cyperský trh práce je pomerne pružný. Po období veľmi rýchleho mzdového rastu v rokoch 2002 a 2003, najmä vo verejnom sektore, sa mzdové tlaky počas nasledujúcich dvoch rokov výrazne znížili a viedli iba k nevýraznému rastu jednotkových nákladov práce. Dovozné ceny

boli miestami nestále a v roku 2003 v reakcii na vyššie ceny ropy mierne vzrástli. Čo sa týka nedávneho vývoja, inflácia meraná HICP sa začiatkom roka 2006 postupne zvyšovala, v auguste dosiahla 2,7 % a v marci 2007 sa v dôsledku klesajúcich cien energií znížila na 1,4 %.

Pokiaľ ide o budúci vývoj, podľa najnovších dostupných inflačných prognóz významných medzinárodných inštitúcií by mala miera inflácie dosiahnuť 1,3 % až 2,1 % v roku 2007 a 1,9 % až 2,1 % v roku 2008. Prevládajú pritom riziká, že skutočná inflácia bude vyššia ako projektované hodnoty. Tieto riziká sa spájajú s plánovaným zvýšením zníženej sadzby DPH na niektoré tovary a služby v dôsledku harmonizácie s EÚ, ktoré by malo spôsobiť nárast inflácie o približne jeden percentuálny bod, s možnými sekundárnymi účinkami predchádzajúceho a budúceho rastu inflácie, s budúcim nepriaznivým vývojom cien ropy a vývojom miezd na pozadí rýchleho rastu domáceho dopytu a objemu úverov. Ďalším rizikom rastu inflácie je konvergencia úrokových sadzieb na úvery v domácej mene smerom nadol k úrovni eurozóny a zníženie povinných minimálnych rezerv peňažných finančných inštitúcií. Riziká, že skutočná inflácia by mohla byť nižšia ako projektované hodnoty, súvisia s pokračujúcimi účinkami liberalizácie v sektoroch, ako napríklad telekomunikácie a energetika, mzdovými obmedzeniami vo verejnom sektore, zvýšeným prílevom pracovných síl, ktorý môže vyvíjať tlak na spomaľovanie rastu miezd, a s priaznivým vývojom cien ropy. Ďalším rizikom znižovania inflácie je možné oslabovanie medzinárodného dopytu a následný vplyv na príjmy z cestovného ruchu.

Na Cyprus sa v súčasnosti nevzťahuje rozhodnutie Rady o existencii nadmerného deficitu. V referenčnom roku 2006 dosiahol rozpočtový deficit hodnotu 1,5 % HDP, takže bol výrazne nižší než referenčná hodnota. Na rok 2007 Európska komisia predpokladá deficit 1,4 % HDP. Pomer dlhu verejnej správy k HDP v roku 2006 klesol na 65,3 % a v roku 2007 by

mal ešte klesnúť na 61,5 %, čo je stále nad referenčnou hodnotou 60 %. Na dosiahnutie strednodobého cieľa stanoveného v Pakte stability a rastu, ktorý je v konvergenčnom programe z decembra 2006 kvantifikovaný ako rozpočtový deficit očistený o cyklické vplyvy a vplyv dočasných opatrení vo výške 0,5 % HDP, je na Cypre potrebná ďalšia konsolidácia. Pokiaľ ide o ostatné rozpočtové faktory, v roku 2006 pomer deficitu k HDP nebol vyšší ako pomer výdavkov na verejné investície k HDP.

Podľa projekcií Výboru pre hospodársku politiku EÚ a Európskej komisie by mal Cyprus v období od roku 2004 do roku 2050 zaznamenať výrazný nárast výdavkov spojených so starnutím obyvateľstva, o 11,8 percentuálneho bodu HDP, čo je najviac spomedzi členských štátov EÚ. Pri riešení tohto problému pomôže, ak sa ešte pred zhoršením demografickej situácie vytvorí v oblasti verejných financií dostatočný manévrovací priestor.

Cyperská libra je súčasťou mechanizmu ERM II od 2. mája 2005, teda počas dvojiročného referenčného obdobia od mája 2005 do apríla 2007. Centrálna parita cyperskej meny bola stanovená na 0,585274 libry za euro, čo bol kurz, v ktorom bola cyperská libra jednostranne naviazaná na euro na začiatku roka 1999. Zároveň bolo stanovené štandardné fluktučné pásmo $\pm 15\%$. Dohoda o vstupe do ERM II sa zakladá na pevných záväzkoch Cypru vo viacerých oblastiach. Od vstupe do ERM II

Cyprus voči euru vedie stabilnú kurzovú politiku. Libra zostáva aj naďalej blízko centrálnej parity v apreciačnej časti štandardného fluktuálneho pásma a vykazuje veľmi nízku volatilitu. Diferenciály krátkodobých úrokových mier voči trojmesačnej sadzbe EURIBOR sa ku koncu sledovaného obdobia postupne eliminovali. Reálny výmenný kurz cyperskej libry – bilaterálne voči euru aj v efektívnom vyjadrení – bol v marci 2007 v blízkosti svojich historických priemerov počítaných od januára 1996 a od zavedenia eura v roku 1999. V zahraničnej oblasti Cyprus takmer trvalo vykazuje deficit spojeného bežného a kapitálového účtu platobnej bilancie, ktorý bol v niektorých obdobiach vysoký. V posledných rokoch sa deficit zvýšil – z 2,0 % HDP v roku 2003 na 5,9 % HDP v roku 2006 – najmä v dôsledku zvyšujúceho sa deficitu tovarov, zatiaľ čo prebytok bilancie služieb sa takmer nezmenil. Veľká časť tohto deficitu sa financovala z čistého prílevu priamych investícií (čiastočne aj z reinvestovaného zisku) a z prílevu kapitálu vo forme „ostatných investícií“ zahŕňajúcich najmä vklady a úvery nerezidentov. Keďže prílev kapitálu bol od roku 2004 do roku 2006 vyšší ako deficit spojeného bežného a kapitálového účtu, Cyprus v tomto období zaznamenal akumuláciu oficiálnych rezervných aktív.

Úroveň dlhodobých úrokových mier dosiahla na Cypre v sledovanom období 4,2 %, bola teda výrazne nižšia než referenčná hodnota kritéria

Cyprus – ukazovatele hospodárskej konvergencie

(bez kurzového kritéria)

	Inflácia HICP ¹⁾	Dlhodobá úroková miera ²⁾	Prebytok (+) alebo deficit (-) verejnej správy ³⁾	Hrubý dlh verejnej správy ³⁾
2005	2,0	5,2	-2,3	69,2
2006	2,2	4,1	-1,5	65,3
2007	⁴⁾ 2,0	⁴⁾ 4,2	-1,4	61,5
Referenčná hodnota	^{4), 5)} 3,0	^{4), 5)} 6,4	-3,0	60,0

Zdroj: ECB, Eurostat a Európska komisia.

1) Priemerná ročná percentuálna zmena.

2) V percentách, ročný priemer.

3) V percentách HDP. Projekcie na rok 2007 poskytla Európska komisia.

4) Týka sa obdobia apríl 2006 až marec 2007.

5) Krajiny s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability: Fínsko, Poľsko, Švédsko.

úrokových mier 6,4 %. Dlhodobé úrokové miery a ich diferenciál voči výnosom štátnych dlhopisov v eurozóne v posledných rokoch celkovo poklesli.

Čo sa týka budúceho vývoja, pre Cyprus bude dôležité pokračovať v udržateľnej a presvedčivej rozpočtovej konsolidácii založenej na štrukturálnych opatreniach a zlepšiť rozpočtové hospodárenie podstatným znížením vysokého pomeru dlhu k HDP. Rovnako dôležité, najmä vo verejnom sektore, bude udržiavať mierny vývoj miezd, ktorý zohľadňuje rast produktivity práce, podmienky na trhu práce a vývoj v konkurenčných krajinách. Okrem toho bude nevyhnutné pokračovať v štrukturálnych reformách na trhu tovarov a služieb a na trhu práce. Mal by sa napríklad prepracovať mechanizmus indexácie miezd a niektorých sociálnych dávok (príspevkov na životné náklady) s cieľom znížiť riziká spojené so zotrvačnosťou inflácie. Takéto štrukturálne reformy nielen zaistia väčšiu odolnosť hospodárstva voči šokom, ale vytvoria aj najlepšie podmienky na udržateľný hospodársky rast a zvyšovanie zamestnanosti. V súvislosti s možným znovuzjednotením Cypru by okrem toho v štrukturálnej a rozpočtovej oblasti mohlo byť potrebné riešiť aj ďalšie úlohy, v závislosti od konkrétnych hospodárskych a rozpočtových dojednaní.

Štatút Central Bank of Cyprus je po nedávnych zmenách a doplneniach zákona o Central Bank of Cyprus zlučiteľný s požiadavkami zmluvy a štatútu pre tretiu etapu Hospodárskej a menovej únie.

3.2 MALTA

V referenčnom období dosiahla Malta priemernú dvanásťmesačnú mieru inflácie HICP 2,2 %, čo je výrazne pod referenčnou hodnotou 3,0 % stanovenou v zmluve. Podľa najnovších informácií by sa mala priemerná dvanásťmesačná miera inflácie HICP v najbližších mesiacoch ďalej znižovať.

Pri spätnom pohľade na dlhšie obdobie vidieť, že v rokoch 1999 až 2006 bola inflácia HICP na Malte pomerne stabilná a pohybovala sa väčšinou v rozpätí 2 % až 3 %. Dlhodobo stabilná úroveň inflácie odzrkadľuje viacero dôležitých strategických rozhodnutí, predovšetkým rozhodnutie zachovať režim viazaného výmenného kurzu od získania nezávislosti Malty v roku 1964, po väčšinu tohto obdobia voči košu mien. Od 2. mája 2005 sa maltská líra zúčastňuje na mechanizme ERM II a je teda naviazaná na euro. Rozpočtová politika v posledných rokoch vo väčšej miere prispieva k dosahovaniu cenovej stability. Po období intenzívneho hospodárskeho rastu v 90. rokoch bol priemerný rast hospodárskej produkcie od roku 2001 pomalý, pričom odvtedy bolo dvakrát zaznamenané ročné zníženie objemu produkcie. Táto hospodárska stagnácia bola odrazom slabého zahraničného postavenia, čiastočne v dôsledku silnejšej konkurencie na hlavných vývozných trhoch Malty, ale aj domácich faktorov, napr. dočasných účinkov reštrukturalizácie výrobného sektora. Čo sa týka nedávneho vývoja, v roku 2005 sa začalo postupné hospodárske oživenie, ktoré pokračovalo aj v roku 2006, tlaky na rast cien zo strany dopytu však zostávajú obmedzené. Ročná miera inflácie HICP sa ku koncu roka 2006 značne znížila a začiatkom roka 2007 bola aj naďalej nízka. Po dosiahnutí maxima vo výške približne 3,5 % v polovici roka 2006 sa v posledných dvoch mesiacoch roka 2006 znížila na menej ako 1 % a v marci 2007 klesla až na 0,5 %. Pokles inflácie koncom roka 2006 bol do značnej miery odrazom odznievania dôsledkov predchádzajúceho zvýšenia cien energií, ktoré infláciu na Malte pomerne výrazne ovplyvnilo.

Pokiaľ ide o budúci vývoj, podľa najnovších dostupných inflačných prognóz významných medzinárodných inštitúcií by mala miera inflácie dosiahnuť 1,4 % až 2,4 % v roku 2007 a 2,1 % až 2,3 % v roku 2008. Riziká, že skutočná inflácia bude vyššia ako projektované hodnoty, sa spájajú najmä s možnosťou ďalšieho zvyšovania svetových cien energií. Okrem toho je potrebné pozorne sledovať aj pretrvávajúce

výrazné zrýchľovanie rastu úverových potrieb, hoci nie až také dynamické ako v niektorých ďalších krajinách s menej rozvinutými finančnými trhmi. Riziká, že inflácia bude v skutočnosti nižšia ako projektované hodnoty, súvisia s účinkami silnejúcej konkurencie na niektorých trhoch tovarov a služieb, napríklad v maloobchode s potravinami a v leteckom priemysle, a s ďalšími snahami o redukcii regulačných a administratívnych postupov vo verejnom sektore.

Na Maltu sa v súčasnosti vzťahuje rozhodnutie Rady o existencii nadmerného deficitu. V referenčnom roku 2006 však rozpočtový deficit dosiahol hodnotu 2,6 % HDP, takže bol nižší než referenčná hodnota. Dočasné opatrenia v oblasti rozpočtovej politiky prispeli v roku 2006 k zníženiu deficitu o 0,7 % HDP. Bez týchto opatrení by deficit za rok 2006 dosiahol 3,3 % HDP. Na rok 2007 Európska komisia predpokladá pokles deficitu na 2,1 % HDP. Pomer dlhu verejnej správy k HDP v roku 2006 klesol na 66,5 % a v roku 2007 by mal dosiahnuť 65,9 %, čo je stále nad referenčnou hodnotou 60 %. Na dosiahnutie strednodobého cieľa stanoveného v Pakte stability a rastu, ktorý je v konvergenčnom programe z decembra 2006 kvantifikovaný ako vyrovnaný rozpočet očistený o cyklické vplyvy a vplyv dočasných opatrení, je na Malte potrebná ďalšia konsolidácia. Pokiaľ ide o ostatné rozpočtové faktory, v roku 2006 pomer deficitu k HDP nebol vyšší ako pomer výdavkov na verejné investície k HDP.

Podľa projekcií Výboru pre hospodársku politiku EÚ a Európskej komisie by mala Malta v období do roku 2020 zaznamenať nárast verejných výdavkov spojených so starnutím obyvateľstva o 2,2 percentuálneho bodu HDP, ktorý sa do roku 2050 zníži na nárast o 0,3 percentuálneho bodu. Tieto projekcie síce nezohľadňujú dôchodkovú reformu schválenú Snemovňou reprezentantov v decembri 2006, predbežné hodnotenie Európskej komisie však naznačuje, že reforma vyhládka dlhodobej udržateľnosti verejných financií nezlepšuje. Pri riešení tohto problému pomôže, ak sa ešte pred

zhoršením demografickej situácie vytvorí v oblasti verejných financií dostatočný manévrovací priestor.

Maltská líra je súčasťou mechanizmu ERM II od 2. mája 2005, teda počas dvojročného referenčného obdobia od mája 2005 do apríla 2007. Centrálna parita maltskej meny bola stanovená na úrovni 0,429300 líry za euro, čo bola trhovú úroveň výmenného kurzu v čase vstupu, so štandardným fluktuáčnym pásmom ± 15 %. Po predchádzajúcom naviazaní na kôš mien (euro, britská libra a americký dolár) bola maltská líra po vstupe do mechanizmu naviazaná na euro. Dohoda o vstupe do ERM II sa zakladá na pevných záväzkoch maltských orgánov vo viacerých oblastiach. V súlade s pôvodným vyhlásením maltské orgány od vstupu do ERM II udržiavajú kurz maltskej líry na úrovni centrálnej parity voči euru. Diferenciály krátkodobých úrokových mier voči trojmesačnej sadzbe EURIBOR sa v roku 2006 zmenšili, pričom v trojmesačnom období končiacom v marci 2007 dosahovali 0,2 percentuálneho bodu. Reálny výmenný kurz maltskej líry – bilaterálne voči euru aj v efektívnom vyjadrení – sa v marci 2007 pohyboval v blízkosti svojich historických priemerov počítaných od januára 1996 a od zavedenia eura v roku 1999. V zahraničnej oblasti Malta od roku 1997 vykazuje deficit spojeného bežného a kapitálového účtu platobnej bilancie, ktorý bol v niektorých obdobiach vysoký. V roku 2004 a 2005 deficit dosahoval 4,9 % HDP a v roku 2006 sa znížil na 3,3 %. Od roku 2003 prílev priamych investícií tento deficit viac než vykompenzoval, a prílev kapitálu vo forme „ostatných investícií“ bol vo veľkej miere vykompenzovaný výrazným čistým odlevom portfóliových investícií. V roku 2005 i 2006 Malta zaznamenávala akumuláciu oficiálnych rezervných aktív.

Úroveň dlhodobých úrokových mier dosiahla na Malte v referenčnom období 4,3 %, bola teda výrazne nižšia než referenčná hodnota kritéria úrokových mier 6,4 %. Dlhodobé úrokové miery na Malte a ich diferenciál voči výnosom

Malta – ukazovatele hospodárskej konvergencie

(bez kurzového kritéria)

	Inflácia HICP ¹⁾	Dlhodobá úroková miera ²⁾	Prebytok (+) alebo deficit (-) verejnej správy ³⁾	Hrubý dlh verejnej správy ³⁾
2005	2,5	4,6	-3,1	72,4
2006	2,6	4,3	-2,6	66,5
2007	⁴⁾ 2,0	⁴⁾ 4,3	-2,1	65,9
Referenčná hodnota	^{4), 5)} 3,0	^{4), 5)} 6,4	-3,0	60,0

Zdroj: ECB, Eurostat a Európska komisia.

1) Priemerná ročná percentuálna zmena.

2) V percentách, ročný priemer.

3) V percentách HDP. Projekcie na rok 2007 poskytla Európska komisia.

4) Týka sa obdobia apríl 2006 až marec 2007.

5) Krajiny s najlepšimi výsledkami v oblasti cenovej stability: Fínsko, Poľsko, Švédsko.

štátnych dlhopisov v eurozóne v posledných rokoch vo všeobecnosti klesajú.

a štatútu pre tretiu etapu Hospodárskej a menovej únie.

Čo sa týka budúceho vývoja, pre Maltu bude dôležité pokračovať v udržateľnej a presvedčivej rozpočtovej konsolidácii a zlepšiť rozpočtové hospodárenie podstatným znížením vysokého pomeru dlhu k HDP. Tak vo verejnom, ako aj v súkromnom sektore bude dôležité udržiavať mierny vývoj miezd, ktorý zohľadňuje rast produktivity práce, podmienky na trhu práce a vývoj v konkurenčných krajinách. Pozornosť treba zamerať aj na prekonanie štrukturálnych obmedzení hospodárskeho rastu a tvorbu pracovných miest, najmä zvyšovaním miery zapojenia do pracovného procesu. V tomto smere má zásadný význam posilnenie konkurencie na trhoch tovarov a služieb a zlepšenie fungovania trhu práce. Takéto opatrenia zároveň prispievajú k zvýšeniu pružnosti týchto trhov, a tým umožnia adaptáciu na možné šoky týkajúce sa krajiny alebo konkrétneho odvetvia. Schopnosť absorbovať takéto šoky je dôležitá najmä vzhľadom na pomerne vysoký stupeň špecializácie hospodárstva. Tieto opatrenia pomôžu vytvoriť prostredie prispievajúce k cenovej stabilite a podporiť konkurencieschopnosť a rast zamestnanosti.

Štatút Central Bank of Malta je po nedávnych zmenách a doplneniach zákona o Central Bank of Malta zlučiteľný s požiadavkami zmluvy

SLOVNÍK POJMOV

Acquis communautaire: súbor právnych aktov Európskeho spoločenstva vrátane ich výkladu Európskym súdnym dvorom; je záväzný pre všetky členské štáty EÚ.

Bežné transfery [current transfers]: prevody prostriedkov verejnej správy podnikom, domácnostiam a zvyšku sveta po odpočítaní prevodov od zvyšku sveta, ktoré nemajú charakter investícií. Zahŕňajú subvencie na podporu produkcie a vývozu, sociálne dávky a prevody inštitúciám EÚ.

Centrálna parita [central rate]: výmenný kurz mien jednotlivých členov **ERM II** voči euru, okolo ktorého je definované **fluktučné rozpätie ERM II**.

Cyklická zložka rozpočtového salda [cyclical component of the budget balance]: je vyjadrením efektu **produkčnej medzery** na rozpočtové saldo podľa odhadu **Európskej komisie**.

Čisté investičné výdavky [net capital expenditure]: patria sem finálne investičné výdavky sektora verejnej správy (t. j. tvorba hrubého fixného kapitálu plus čisté nákupy pozemkov a nehmotných aktív plus zmeny stavu zásob) a čisté kapitálové transfery sektora **verejnej správy** (t. j. jednorazové investičné príspevky a jednostranné prevody verejnej správy slúžiace na financovanie určitých položiek tvorby hrubého fixného kapitálu inými sektormi, po odpočítaní daní z investícií a iných kapitálových prevodov prijatých sektorom verejnej správy).

Diferenciál rastu a úrokovej miery [growth-interest rate differential]: rozdiel medzi ročnou zmenou nominálneho HDP a priemernou nominálnou úrokovou mierou z dlhu verejnej správy („efektívna“ úroková miera). Diferenciál rastu a úrokovej miery je jedným z určujúcich činiteľov zmien **pomeru dlhu** verejnej správy.

Efektívny výmenný kurz (nominálny/reálny) [effective exchange rate (nominal/real): nominálny efektívny výmenný kurz je váženým priemerom dvojstranných výmenných kurzov meny krajiny voči menám jej obchodných partnerov. Použité váhy odrážajú podiel jednotlivých partnerských krajín na zahraničnom obchode danej krajiny a vyjadrujú konkurenciu na tretích trhov. Reálny efektívny výmenný kurz je nominálny efektívny výmenný kurz deflovaný váženým priemerom pomerov zahraničných cien k domácim cenám.

ERM II (mechanizmus výmenných kurzov) [exchange rate mechanism II]: mechanizmus výmenných kurzov, ktorý vytvára rámec na spoluprácu v oblasti kurzovej politiky medzi jednotlivými krajinami **eurozóny** a členskými krajinami EÚ nepatriacimi do eurozóny. ERM II je multilaterálny kurzový mechanizmus s pevne stanovenými **centrálnymi paritami**, ktoré však možno upraviť, a štandardným fluktučným pásmom $\pm 15\%$. Rozhodnutia týkajúce sa centrálnych parít a prípadne užších fluktučných pásiem sa prijímajú na základe vzájomnej dohody medzi príslušným členským štátom EÚ, krajinami eurozóny, **ECB** a ostatnými členskými štátmi EÚ zúčastňujúcimi sa na tomto mechanizme. Všetci účastníci ERM II vrátane ECB majú právo iniciovať dôverný postup s cieľom zmeniť centrálnu paritu (pozri aj **zmena centrálnej parity**).

Európska centrálna banka (ECB) [European Central Bank]: ECB má ústredné postavenie v rámci **Eurosystému** a **Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB)**; podľa článku 107 ods. 2 **zmluvy** má vlastnú právnu subjektivitu. V súlade so **Štatútom** ESCB zabezpečuje plnenie úloh, ktoré boli zverené Eurosystému a ECB, a to buď vlastnou činnosťou, alebo prostredníctvom NCB. Riadiacimi orgánmi ECB sú **Rada guvernérov** a **Výkonná rada**; tretím rozhodovacím orgánom je **Generálna rada**.

Európska komisia [European Commission]: orgán Európskej únie, ktorý zabezpečuje uplatňovanie ustanovení **zmluvy**. Komisia pripravuje politiky Spoločenstva, navrhuje legislatívu Spoločenstva a vykonáva právomoci v určitých oblastiach. V oblasti hospodárskej politiky pripravuje integrované usmernenia pre rast a zamestnanosť, ktoré zahŕňajú všeobecné usmernenia pre hospodárske politiky a usmernenia pre zamestnanosť, a informuje **Radu EÚ** o hospodárskom vývoji a hospodárskych politikách. V rámci multilaterálneho dohľadu monitoruje verejné financie a predkladá správy Rade EÚ.

Európska rada [European Council]: dáva EÚ podnety na ďalší rozvoj a stanovuje všeobecné politické usmernenia v tejto oblasti. Skladá sa z hláv štátov a vlád členských štátov a prezidenta **Európskej komisie** (pozri aj **Rada EÚ**). Nemá legislatívne právomoci.

Európsky menový inštitút (EMI) [European Monetary Institute]: inštitúcia dočasne zriadená na začiatku druhej etapy **Hospodárskej a menovej únie** 1. januára 1994. EMI mal dve hlavné úlohy, a to posilniť spoluprácu medzi centrálnymi bankami krajín a koordinovať ich menové politiky, ako aj vykonať prípravy potrebné na to, aby sa v tretej etape zriadil **Európsky systém centrálnych bánk**, uskutočňovala jednotná menová politika a vytvorila jednotnú mena. Zriadením **ECB** 1. júna 1998 prešiel do likvidácie.

Európsky parlament [European Parliament]: orgán Európskej únie. Tvorí ho 785 zástupcov občanov členských štátov (k januáru 2007). Parlament sa podieľa na legislatívnom procese, jeho kompetencie sa však líšia podľa toho, aký postup sa použije pri prijímaní jednotlivých legislatívnych noriem EÚ. Čo sa týka menovej politiky a **ESCB**, Parlament má hlavne konzultatívne právomoci. Niektoré ustanovenia **zmluvy** však upravujú oblasť demokratickej zodpovednosti **ECB** voči Parlamentu (predkladanie výročných správ ECB vrátane všeobecných rozpráv o menovej politike a vystúpení v príslušných parlamentných výboroch).

Európsky systém centrálnych bánk (ESCB) [European System of Central Banks]: systém centrálného bankovníctva Európskej únie. Skladá sa z **ECB** a NCB všetkých 27 členských štátov EÚ, t. j. okrem členov **Eurosystému** do neho patria aj NCB členských štátov, ktoré ešte euro neprijali. ESCB riadi **Rada guvernérov ECB** a **Výkonná rada ECB**; tretím rozhodovacím orgánom ECB je **Generálna rada**.

Európsky systém účtov 1995 (ESA 95) [European System of Accounts 1995 (ESA 95)]: komplexný a integrovaný systém makroekonomických účtov, vychádzajúci zo sústavy medzinárodne dohodnutých štatistických pojmov, definícií, klasifikácií a účtovných postupov, ktorého cieľom je zabezpečiť harmonizovaný kvantitatívny prehľad o ekonomikách členských štátov EÚ. ESA 95 je verziou svetového Systému národných účtov 1993 (SNA 93) pre Európske spoločenstvo.

Euroskupina [Eurogroup]: neformálna skupina tých členov **Rady ECOFIN**, ktorí zastupujú krajiny **eurozóny**. Zasadá pravidelne (zvyčajne pred rokovaním Rady ECOFIN) s cieľom prerokovať otázky spojené so spoločnou zodpovednosťou krajín eurozóny za jednotnú menu. Na tieto stretnutia sa vždy pozýva aj **Európska komisia** a **ECB**.

Eurostat: Štatistický úrad Európskych spoločenstiev. Eurostat je súčasťou **Európskej komisie** a jeho úlohou je zostavovať štatistiky Európskeho spoločenstva.

Eurosystém: systém centrálného bankovníctva eurozóny. Patrí sem **ECB** a NCB členských štátov EÚ, ktoré prijali euro (pozri aj **eurozóna**). Eurosystém riadi **Rada guvernérov ECB** a **Výkonná rada ECB**.

Eurozóna [euro area]: regionálna oblasť zahŕňajúca členské štáty, ktoré v súlade so **zmluvou** prijali euro ako jednotnú menu, v ktorej za výkon jednotnej menovej politiky zodpovedá **Rada guvernérov ECB**. V súčasnosti do eurozóny patrí Belgicko, Nemecko, Írsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Taliansko, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Portugalsko, Slovinsko a Fínsko.

Fluktučné rozpätie ERM II [ERM II fluctuation margins]: horný a dolný limit, v rámci ktorého môžu meny zúčastňujúce sa na **ERM II** kolísať voči euru.

Fondové a nefondové dôchodkové systémy [funded and unfunded pension schemes]: Fondové dôchodkové systémy sú systémy, v ktorých sa dôchodkové dávky vyplácajú z oddelených a vyhradených prostriedkov. Tieto systémy môžu byť plne financované, podfinancované alebo nadfinancované v závislosti od veľkosti akumulovaných prostriedkov súvisiacich s nárokom na dôchodkové dávky. Nefondové dôchodkové systémy sú systémy, v ktorých sa dôchodkové dávky vyplácajú z priebežných príspevkov odvádzaných budúcimi dôchodcami a/alebo z iných priebežných príjmov, ako sú dane a transfery; v nefondových systémoch môže byť značný objem prostriedkov (napr. z dôvodov zabezpečenia likvidity alebo rezervných fondov).

Generálna rada [General Council]: jeden z rozhodovacích orgánov **ECB**. Jej členmi sú prezident a viceprezident ECB a guvernéri všetkých NCB **Európskeho systému centrálnych bánk**.

Harmonizované dlhodobé úrokové miery [harmonised long-term interest rates]: článok 4 Protokolu o kritériách konvergencie, na ktorý sa odvoláva článok 121 **zmluvy** požaduje, aby sa konvergencia úrokových mier merala prostredníctvom úrokových mier dlhodobých štátnych dlhopisov alebo porovnateľných cenných papierov so zohľadnením rozdielov medzi národnými definíciami. V záujme splnenia tejto požiadavky zmluvy **ECB** vypracovala koncepčný materiál zameraný na zosúladenie štatistík dlhodobých úrokových mier a v spolupráci s **Európskou komisiou (Eurostatom)** a z jej poverenia pravidelne zbiera údaje od jednotlivých NCB. Na hodnotenie konvergencie v tejto správe sa používajú plne harmonizované údaje.

Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP) [Harmonised Index of Consumer Prices]: index spotrebiteľských cien, ktorý zostavuje **Eurostat** a ktorý je harmonizovaný pre všetky členské krajiny EÚ. Regulované ceny sú ceny priamo stanovované vládou (napríklad poplatky za služby poskytované vládou) alebo ceny, na ktoré má vláda podstatný vplyv (napríklad ceny vyžadujúce súhlas vlády alebo regulátora).

Hospodárska a menová únia (HMÚ) [Economic and Monetary Union (EMU)]: zmluva opisuje vznik hospodárskej a menovej únie v EÚ v troch etapách. Prvá etapa sa začala v júli 1990 a skončila 31. decembra 1993; bola charakteristická najmä tým, že sa odstránili vnútorné bariéry brániace voľnému pohybu kapitálu vnútri EÚ. Druhá etapa sa začala 1. januára 1994. Jej výsledkom bolo okrem iného zriadenie **Európskeho menového inštitútu (EMI)**, zákaz financovania verejného sektora centrálnymi bankami, zákaz privilegovaného prístupu verejného sektora k prostriedkom finančných inštitúcií a zavedenie obmedzení v oblasti deficitu verejnej správy. Tretia etapa sa začala 1. januára 1999 presunom kompetencií v menovej oblasti na **ECB** a zavedením eura. Proces vytvárania HMÚ sa zavíril zavedením eura do hotovostného peňažného obehu 1. januára 2002.

Hraničné intervencie [intervention at the limits]: povinné intervencie, ktoré vykonávajú centrálné banky, ak ich mena dosiahne horný alebo dolný limit **fluktuálneho rozpätia ERM II**.

Intervencie vnútri pásma [intra-marginal interventions]: intervencie, ktoré vykonávajú centrálné banky v záujme ovplyvniť výmenný kurz svojej meny v rámci **fluktuálneho rozpätia ERM II**.

Investície [investment]: tvorba hrubého fixného kapitálu podľa definície v **Európskom systéme účtov 1995**.

Konvergenčné kritériá [convergence criteria]: kritériá, ktoré ustanovuje článok 121 ods. 1 **zmluvy** (spresnené v Protokole o kritériách konvergenencie, na ktorý sa uvedený článok odvoláva) a ktoré musí splniť každý členský štát EÚ pred prijatím eura. Týkajú sa cenovej stability, rozpočtovej pozície sektora verejnej správy, výmenného kurzu a dlhodobých úrokových mier. V správe, ktorú podľa článku 121 ods. 1 vypracúva **Európska komisia** a **ECB**, sa na základe plnenia týchto kritérií hodnotí, či jednotlivé členské štáty dosiahli vysoký stupeň udržateľnej konvergenencie.

Konvergenčný program [convergence programme]: program obsahujúci strednodobé plány a očakávania vlád v oblasti vývoja hlavných ekonomických ukazovateľov vo vzťahu k dosahovaniu **referenčných hodnôt** uvádzaných v **zmluve**. Dôraz sa kladie aj na opatrenia zamerané na konsolidáciu rozpočtového hospodárenia a scenáre hospodárskeho vývoja. Konvergenčné programy sa spravidla koncipujú na tri až štyri roky, priebežne sa však aktualizujú. Tieto programy skúma **Európska komisia** a Hospodársky a finančný výbor a ich správy slúžia ako podklad na hodnotenie v **Rade ECOFIN**. Od začatia tretej etapy **Hospodárskej a menovej únie** členské štáty, pre ktoré platí výnimka, naďalej predkladajú konvergenčné programy, zatiaľ čo členské krajiny **eurozóny** v súlade s **Paktom stability a rastu** každý rok predkladajú programy stability.

Medzinárodná investičná pozícia [international investment position (i. i. p.)]: hodnota a štruktúra nesplatených finančných pohľadávok (alebo finančných záväzkov) danej ekonomiky voči zvyšku sveta. Čistá medzinárodná investičná pozícia sa často označuje ako čisté zahraničné aktíva.

Necyklické faktory [non-cyclical factors]: faktory, ktorých vplyv na saldo štátneho rozpočtu nie je spôsobený cyklickými výkyvmi (**cyklická zložka rozpočtového salda**). Môžu byť preto dôsledkom buď štrukturálnych opatrení, t. j. permanentných zmien rozpočtovej politiky, alebo **opatrení s dočasným účinkom**.

Opatrenia s dočasným účinkom [measures with a temporary effect]: patria sem všetky opatrenia s necyklickým vplyvom na rozpočtové premenné, ktoré (i) znižujú (alebo zvyšujú) deficit **verejnej správy** alebo hrubý dlh verejnej správy (pozri aj **pomer dlhu a pomer deficitu**) iba v danom období („jednorazové“ vplyvy) alebo (ii) zlepšujú (alebo zhoršujú) rozpočtovú situáciu v danom období na úkor (alebo v prospech) budúcich rozpočtových situácií (opatrenia s následným spätným účinkom).

Pakt stability a rastu [Stability and Growth Pact]: má slúžiť ako prostriedok na zabezpečenie zdravých verejných financií v tretej etape **Hospodárskej a menovej únie** v záujme vytvorenia priaznivých podmienok pre cenovú stabilitu a silný udržateľný rast prispievajúci k tvorbe

pracovných miest. Na tento účel pakt požaduje, aby si členské štáty špecifikovali strednodobé rozpočtové ciele. Vymedzuje tiež konkrétny **postup pri nadmernom deficite**. Pakt sa skladá z uznesenia o Pakte stability a rastu prijatého na amsterdamskom zasadnutí Európskej rady 17. júna 1997 a z dvoch nariadení Rady, a to z (i) nariadenia (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o sprísňovaní dozoru nad rozpočtovými pozíciami a o dozore nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii v znení zmien a doplnkov nariadenia (ES) č. 1055/2005 z 27. júna 2005 a (ii) nariadenia (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchlení a vyjasnení implementovania postupu pri nadmernom deficite v znení zmien a doplnkov nariadenia (ES) č. 1056/2005 z 27. júna 2005.

Podmienené záväzky [contingent liabilities]: záväzky verejnej správy, ktorých plnenie je podmienené vznikom určitej situácie (napríklad štátne záruky).

Pomer deficitu (verejnej správy) [deficit ratio (general government)]: deficit verejnej správy je definovaný ako čisté prijaté úvery a zodpovedá rozdielu medzi príjmami a výdavkami verejnej správy. Pomer deficitu je definovaný ako pomer deficitu verejnej správy k HDP v bežných trhových cenách. Hodnotí sa podľa jedného z konvergenčných rozpočtových kritérií, pomocou ktorého sa určuje existencia nadmerného deficitu; toto kritérium ustanovuje článok 104 ods. 2 **zmluvy**. Nazýva sa tiež rozpočtové alebo fiškálne saldo (deficit alebo prebytok).

Pomer dlhu (verejnej správy) [debt ratio (general government)]: dlh verejnej správy je definovaný ako celkový hrubý nesplatený dlh na konci roka v nominálnom vyjadrení, konsolidovaný medzi sektormi verejnej správy a v rámci týchto sektorov. Pomer dlhu je definovaný ako pomer dlhu verejnej správy k HDP v bežných trhových cenách. Hodnotí sa podľa jedného z konvergenčných rozpočtových kritérií, ktorým sa zisťuje existencia nadmerného deficitu; toto kritérium ustanovuje článok 104 ods. 2 **zmluvy**.

Pomer populácie v poproduktívom veku [elderly dependency ratio]: počet obyvateľov krajiny starších ako 65 rokov k počtu obyvateľov vo veku od 15 do 64 rokov.

Postup pri nadmernom deficite [excessive deficit procedure]: opatrenie, ktoré ustanovuje článok 104 **zmluvy** a ktoré je podrobnejšie vymedzené v Protokole o postupe pri nadmernom deficite. Toto opatrenie požaduje, aby členské štáty EÚ zachovávali rozpočtovú disciplínu, definuje kritériá nadmernosti deficitu, podľa ktorých sa posudzuje výsledok rozpočtového hospodárenia, a upravuje kroky, ktoré sa podniknú v prípade, ak sa zistí, že požiadavky týkajúce sa rozpočtového deficitu alebo verejného dlhu neboli splnené. Tento postup je ďalej doplnený nariadením Rady (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchlení a vyjasnení implementovania postupu pri nadmernom deficite v znení zmien a doplnkov nariadenia Rady (ES) č. 1056/2005 z 27. júna 2005, ktoré je súčasťou **Paktu stability a rastu**.

Právna konvergencia [legal convergence]: proces prispôsobovania legislatívy členských štátov EÚ v záujme jej zlučiteľnosti so **zmluvou a štatútom** na účely (i) integrácie NCB do **Európskeho systému centrálnych bánk** a (ii) prijatia eura a integrácie NCB do **Eurosystému**.

Primárne saldo [primary balance]: čisté prijaté alebo čisté poskytnuté úvery sektora **verejnej správy** bez započítania zaplatených úrokov z konsolidovaného dlhu verejnej správy.

Produkčná medzera [output gap]: rozdiel medzi skutočnou a potenciálnou úrovňou hrubej produkcie národného hospodárstva vyjadrený vo forme percentuálneho podielu potenciálnej hrubej produkcie. Potenciálna hrubá produkcia sa zisťuje na základe rastového trendu danej

ekonomiky. Kladná produkčná medzera znamená, že skutočná hrubá produkcia presahuje potenciálnu úroveň hrubej produkcie a naznačuje možnosť výskytu inflačných tlakov. Záporná produkčná medzera znamená, že skutočná hrubá produkcia nedosahuje doterajší rastový trend a je nižšia ako jej potenciálna úroveň, čo naznačuje možnosť absencie inflačných tlakov.

Rada ECOFIN [ECOFIN Council]: pozri **Rada EÚ**.

Rada EÚ [EU Council]: orgán Európskej únie, ktorý sa skladá z predstaviteľov vlád členských štátov, zvyčajne ministrov, do rezortu ktorých patria prerokúvané záležitosti. Rokovanie Rady EÚ, na ktorom sa zúčastňujú ministri hospodárstva a ministri financií, sa často nazýva **Rada ECOFIN**. V prípade mimoriadne dôležitých rozhodnutí môže Rada EÚ rokovať aj v zložení hláv štátov a vlád. Nesmie sa zamieňať s **Európskou radou**.

Rada guvernérov [Governing Council]: najvyšší rozhodovací orgán **ECB**. Jeho členmi sú členovia **Výkonnej rady** ECB a guvernéri NCB tých členských krajín EÚ, ktoré prijali euro.

Referenčná hodnota [reference value]: Protokol o postupe pri nadmernom deficite explicitne stanovuje referenčnú hodnotu **pomeru deficitu** (3 % HDP) a **pomeru dlhu** (60 % HDP) a Protokol o kritériách konvergenzie, na ktorý sa odvoláva článok 121 **zmluvy**, určuje metodiku výpočtu referenčných hodnôt používaných pri skúmaní konvergenzie v cenovej oblasti a konvergenzie dlhodobých úrokových mier.

Referenčné obdobie [reference period]: časový interval vymedzený v článku 121 **zmluvy** a v Protokole o kritériách konvergenzie, ktorý je predmetom hodnotenia pokroku dosiahnutého v oblasti konvergenzie.

Spojené saldo priamych a portfóliových investícií [combined direct and portfolio investment balance]: súčet salda priamych a salda portfóliových investícií na finančnom účte platobnej bilancie. Priame investície sú cezhraničné investície určené na nadobudnutie trvalej účasti v podniku so sídlom v inej krajine (predpokladaná majetková účasť v podniku zodpovedá najmenej 10 % kmeňových akcií alebo hlasovacích práv). Patria sem investície do základného imania, reinvestovaný zisk a „ostatný kapitál“ spojený s medzipodnikovými transakciami. Medzi portfóliové investície patria podielové cenné papiere (ak nejde o priame investície), dlhové cenné papiere vo forme dlhopisov a zmeniek a nástroje peňažného trhu.

Štatút [Statute]: Protokol o štatúte **Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky** tvorí prílohu k **Zmluve** o založení Európskeho spoločenstva v znení zmien a doplnkov Amsterdamskej zmluvy, Zmluvy z Nice, nariadenia Rady 2003/223/ES a Aktu o podmienkach prístúpenia Českej republiky, Estónskej republiky, Cyperskej republiky, Lotyšskej republiky, Litovskej republiky, Maďarskej republiky, Maltskej republiky, Poľskej republiky, Slovenskej republiky a Slovenskej republiky a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia, a Aktu o podmienkach prístúpenia Bulharskej republiky a Rumunska a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená Európska únia.

Úprava vzťahu deficitu a dlhu [deficit-debt adjustment]: rozdiel medzi rozpočtovým saldom (deficitom alebo prebytkom verejnej správy) a zmenou dlhu **verejnej správy**. Takéto rozdiely môžu okrem iného prameniť zo zmien objemu finančných aktív v držbe sektora verejnej správy, z precenení alebo zo štatistických úprav.

Ústredná štátna správa [central government]: sektor verejnej správy podľa definície **Európskeho systému účtov 1995**, ale bez regionálnych štátnych správ a miestnych samospráv (pozri aj **verejná správa**). Patria sem všetky administratívne útvary (ústrednej) štátnej správy a iných verejných inštitúcií s kompetenciou pre celé národné hospodárstvo, okrem správy fondov sociálneho zabezpečenia.

Verejná správa [general government]: sektor definovaný v **Európskom systéme účtov 1995**. Tvoria ho rezidentské subjekty, ktoré sa zaoberajú najmä výrobou netrhových tovarov a poskytovaním služieb určených na individuálnu a kolektívnu spotrebu a/alebo prerozdeľovaním národného dôchodku a národného majetku. Patria sem orgány ústrednej štátnej správy, regionálnych štátnych správ, miestnych samospráv a fondy sociálneho zabezpečenia. Subjekty v štátnom vlastníctve zaoberajúce sa komerčnou činnosťou, napríklad štátne podniky, sa do verejnej správy nezahŕňajú.

Volatilita výmenného kurzu [exchange rate volatility]: vyjadruje premenlivosť výmenného kurzu; zvyčajne sa vypočítava na základe anualizovanej štandardnej odchýlky denných percentuálnych zmien.

Výkonná rada [Executive Board]: jeden z rozhodovacích orgánov **ECB**. Členmi Výkonnej rady sú prezident a viceprezident ECB a ďalší štyria členovia, všetci menovaní po vzájomnej dohode hláv štátov a vlád členských krajín EÚ, ktoré prijali euro.

Zmena centrálnej parity [realignment]: zmena **centrálnej parity** meny zapojenej do **ERM II**.

Zmluva [Treaty]: Zmluva o založení Európskeho spoločenstva („Rímska zmluva“). Zmluva bola pri viacerých príležitostiach zmenená a doplnená, osobitne Zmluvou o Európskej únii („Maastrichtská zmluva“), na základe ktorej bola založená **Hospodárska a menová únia** a ktorá obsahuje **Štatút ESCB**.

ISSN 1725945-2

9 771725 945006